

naš tednik

LETO XXIX — Številka 10
Poština plačana v gotovini
Erscheinungsort Klagenfurt

10. marca 1977

Cena 4.— šil. (4 din)
P. b. b.

Verlagspostamt 9020 Klagenfurt

Bomba v Kapli ob Dravi je pokazala napetost ozračja

V noči od torka na sredo, ob 255 uri zjutraj, je ob železniški progi Celovec—Področica eksplozirala v Kapli ob Dravi bomba, ki je poškodovala čuvajnico železnice ter je pri sosednjih hišah bilo razbitih tudi več šip. Železniški tir sam ni bil poškodovan, ker je bomba bila deponirana pol drugi meter od tira. Poškodovan pa je bil tudi zid mostu, pod katerim vodi občinska cesta. Atentat je slučajno odkril neki avtomobilist, ki je okoli pete ure zjutraj peljal tam mimo. Sprva je mislil na prometno nesrečo ter obvestil žandarmerijo. Prebivalci okolice so sicer čuli, da se je nekaj zgodilo, a so mislili na potres in niso obvestili varnostnih organov. Škoda na napravah železnice znaša okoli 50.000 šilingov. Prvi vlak, ki bi moral tam peljati mimo, je imel zaradi tega zamudo in je železniški promet potekal šele od 7. ure naprej nemoteno. Vsekakor je moral storilec, tako varnostna direkcija, vedeti, da železniških tirov ne bo mogel poškodovati, sicer bi eksploziv podtaknil drugje; kljub temu pa je moral dobro poznati kraj,

ker je v noči na sredo vladala gosta megla. Glede razstreliva — hvaležna snov za uganjane koroških dnevnikov — še ni znano kaj podrobnega, ker je pristojni tehnik inž. Massak šele v sredo popoldne dospel na kraj eksplozije. Pač pa je bomba imela električni detonator.

Predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev dr. Matevž Grilc je k najnovejšemu bombnemu atentatu dejal, da je NSKS vedno zastopal mirno rešitev koroškega vprašanja in odklanjal silo. To velja tako za prejšnje atentate kakor tudi za zadnjo eksplozijo. Pač pa koroški Slovenci ne morejo mimo ugotovitve, da je vzdušje na Koroškem slej ko prej napeto in da pomenijo zadnji sklepi treh strank popolnoma nerazumljivo negiranje napetosti na Koroškem in dejanskega položaja na sploh. Večinske stranke vzamejo ves problem preenostavno ter premalo resno. Da sporazum med tremi strankami nikakor ni garant za mirno sožitje na Koroškem, dokazuje ravno zadnji atentat.

V gosti megli je detonirala bomba

Katoliška akcija: manjšinski zastopnik kooptiran v zvezno vodstvo

Kot konkretni znak integracije manjšine je ponudila Katoliška akcija Avstrije, kjer je včlanjenih 500.000 oseb, slovenskemu delovnemu odboru Katoliške akcije Koroške možnost, da imenuje za vrhovni vodilni gremij Katoliške akcije Avstrije delegata, ki bo potem kooptiran v ta forum. To ponudbo je izrekel predsednik Katoliške akcije Avstrije Eduard Ploier pri

skupnem kosilu slovensko-ter nemškogovorečih sodelavcev v krški škofiji, ki je bilo v torek v Mohorjevi. Predsednik Katoliške akcije je prav tako zagotovil članom koordinacijskega odbora krške škofije vso podporo v prizadevanjih za spravo med obema narodoma v deželi. Ploier je obiskal Koroško kot novoizvoljeni predsednik Katoliške akcije.

NSKS in ZSO: podvzeti vse korake na narodni in mednarodni ravni

Narodni svet koroških Slovencev in Zveza slovenskih organizacij na Koroškem sta na skupni seji dne 4. marca 1977 ponovno obširno razpravljala o sporazumu treh v koroškem deželnem zboru zastopanih strank, po katerem naj bi dobilo dvojezične krajevne napise 8 občin v strukturi 1955 ter 14 današnjih občin slovenščino kot uradni jezik in ponovno ugotovila, da je ta predlog samovoljna groba kršitev avstrijske državne pogodbe iz leta 1955 in da nasprotuje sklepnim dokumentom helsinške konference iz leta 1976 ter drugim mednarodnim obveznostim o manjšinskih in človekovih pravicah na sploh. Očitno vidijo namreč avtorji najnovejšega strankarskega sporazuma rešitev koroškega manjšinskega vprašanja v načrti in uradni likvidaciji slovenske narodne skupnosti. Le tako lahko razumemo trostrankarski sporazum, ki zmanjšuje naselitveni prostor koroških Slovencev za več kot pet šestin pri dvojezičnih napisih in

za približno dve tretjini pri uradnem jeziku.

NSKS in ZSO v tej zvezi z vso jasnostjo ugotavljata, da je naselitveno področje slovenske narodne skupnosti na Koroškem oblastem znano, kajti Avstrija sama je pri pogajanjih za avstrijsko državno pogodbo natančno orisala ter ugotovila avtohtono naselitveno področje slovenske manjšine, saj ga je tudi sama uzakonila v tako imenovani odredbi leta 1945. Ponovno moramo ugotoviti, da morajo biti po mednarodnopravno priznanem načelu izpolnjene mednarodne pogodbe na podlagi stanja, kot je vladalo ob podpisu pogodbe.

V tej zvezi opozarjamo avstrijsko zvezno vlado, da je pri pogajanjih z italijansko vlado o izpolnitvi sporazuma Gruber-De Gasperi, glede ozemelske razsežnosti veljave omenjene pogodbe sama zastopala enako stališče, kot ga danes zastopamo koroški Slovenci.

Osrednji organizaciji koroških Slovencev opozarjata av-

strijsko vlado, da gre pri predmetnem poskusu izpolnitve državne pogodbe ne le za okrnitev krajevnega veljavnostnega območja člena 7, marveč zlasti tudi za bistveno poslabšanje na področju uradnega jezika, ko se z novim zakonom spremeni pravni značaj slovenščine iz uradnega v pomožni jezik.

Narodni svet koroških Slovencev in Zveza slovenskih organizacij na Koroškem opozarjata avstrijsko zvezno vlado pred nevarnostjo kršitve avstrijske državne pogodbe, ki pomeni za Avstrijo tisti dokument, ki jamči naši republiki svobodo in neodvisnost ter ugotavljata, da bo slovenska narodna skupnost podvzela tako znotraj Avstrije ter na mednarodnem področju vse potrebne politične in pravne korake, da bo republika Avstrija po črki, po duhu ter v sodelovanju s predstavniki koroških Slovencev izpolnila avstrijsko državno pogodbo.

Osrednji odbor NSKS: ne bomo privolili v našo lastno likvidacijo!

Člani osrednjega odbora Narodnega sveta koroških Slovencev so izrazili na svojem zasedanju v torek veliko razočaranje nad zadržanjem zveznega kanclerja dr. Kreiskega ter dogovorom treh v koroškem deželnem zboru zastopanih strank. Povedali so, da pač v avstrijski državni pogodbi nič ne piše o koroškem Heimatdienstu, dosti pa o pravicah koroških Slovencev. Kljub temu pa se vedno zopet upošteva mnenje tistih sil na Koroškem, ki nasprotujejo upravičenim željam koroških Slovencev in katerih težnja je, da preprečijo vsako sprejemljivo rešitev za slovensko manjšino.

Predsednik NSKS, dr. Matevž Grilc, ki je sejo vodil, je v svojem uvodnem referatu povedal, da je končno prispelo tisto pismo, ki nam ga že dalj časa obljublja zvezni kancler dr. Bruno Kreisky. Seznanil je člane osrednjega odbora z vsebino pisma in poudaril, da ne vsebuje nobenih novih misli, kajti v bistvu le ponavlja stavke iz zakona o narodnih skupnostih, ki pa za nas iz znanih razlogov ni sprejemljiv. Kljub temu bosta osrednji organizaciji po demokratičnem načelu razvili široko diskusijo o vsebini pisma po vsem dvojezičnem ozemlju. Ne more si pa predstavljati, je poudaril Grilc, da bi moglo ljudstvo zavzeti drugo stališče kot so ga zavzeli zastopniki osrednjih organizacij na Dunaju.

V ostalem je predsednik NSKS orisal situacijo slovenske manjšine od uspelega bojkota preštevnanja naprej pa tja do ponovnega sporazuma treh v koroškem deželnem zboru zastopanih strank, ki mu botruje želja po likvidaciji slovenskega življa na Koroškem.

Kakor je bilo pričakovati, se je osrednji odbor baval v prvi vrsti z vprašanjem sosvetov. V celoti je podprl dosežanje zadržanje predsedstva NSKS ter koordinacijskega odbora obeh osrednjih organizacij (glej tudi resolucijo, ki je objavljena na posebnem mestu) v zadevi sosvetov ter ostalih pobud v zvezi z realizacijo člena 7 avstrijske državne pogodbe. V ostrih besedah je osrednji odbor obsodil poskus strank, da nasilno

zmanjša naselitveni prostor koroških Slovencev na nekaj obrobni vasi in krajev in poudaril, da gre pri predmetnem predlogu za likvidacijo člena 7. Osrednji odbor je

nadalje sprejel vrsto sklepov, ki bodo odločilnega pomena za nadaljnji razvoj slovenske narodne skupnosti — tudi v tistih krajih, kjer uradno ne bi smeli več biti!

Resolucija: ozemlje je skrčeno na četrtino!

Resolucija, sprejeta na seji osrednjega odbora Narodnega sveta koroških Slovencev v Celovcu, dne 8. marca 1977.

Člani osrednjega odbora smo v svoji funkciji kot zastopniki krajevnih odborov in občinskih zborov vseh dvojezičnih občin temeljito preverili položaj naše narodne skupnosti na celotnem ozemlju s slovenskim in jezikovno mešanim prebivalstvom na Koroškem ter stanje, ki je nastalo, ker je zvezni kancler ob sodelovanju treh parlamentarnih strank ukinil kontaktni komite.

Nočemo se spuščati v podrobno navajanje posameznih ukrepov, ki jih je vlada v preteklem letu do danes uveljavljala v škodo slovenske manjšine na Koroškem in Štajerskem, od izvedbe protustavnega jezikovnega štetja, preko zakona o narodnih skupnostih, ukinitve bistvenih določil na področju manjšinskega šolstva, do poskusa dokončne likvidacije slovenskega življa na Koroškem in Štajerskem, s popolno razveljavitvijo člena 7 avstrijske državne pogodbe v stvarnem, osebnem in krajevnem pogledu. Okrepljeni od uspešnega bojkota ugotavljanja manjšine izvoljeni predstavniki NSKS ugotavljamo,

- da odredba o manjšinskih sosvetih dejansko jemlje Narodnemu svetu koroških Slovencev in Zvezi slovenskih organizacij na Koroškem pravico do avtonomije in samoodločanja v smislu 1. odstavka člena 7, ki govori o pravici do lastnih organizacij, sosvetom pa daje „monopol zastopstva“ in s tem krši omenjeno ustavno določilo člena 7. Mi koroški Slovenci se ne bomo nikdar odpovedali lastnim organizacijam in nikoli ne bomo sodelovali pri ukinjanju mednarodnih pogodb;
- da pomenita dogovora strank o uradnem jeziku — ki ga že zakon sam stvarno in osebno skrajno zožuje — in o topografskih napisih nedopustno zožitev slovenskega naselitvenega prostora, kajti omejitve veljavnostnega območja člena 7 na pičlo četrtino slovenskega naselitvenega območja pomeni ustvarjanje brezdvomne manjšine, ki se ji jemlje življenjski prostor avtohtone naselitve. S poskusom uničitve manjšinskega ozemlja stremijo v koroškem deželnem zboru zastopane stranke očitno za tem, da odvzamejo členu 7 vsako osnovo in bi tako postala njegova določila brezpredmetna.

Poudarjamo, da odobravamo vse ukrepe Koordinacijskega odbora Narodnega sveta koroških Slovencev in Zveze slovenskih organizacij na Koroškem v zvezi z izvedbo člena 7, izražamo predsedstvu NSKS vso zaupanje in mu zagotavljamo vso podporo pri bodočih ukrepih v korist slovenske narodne skupnosti na Koroškem.

Prepričani smo, da bo samo vestno izpolnjevanje avstrijskih ustavnih in mednarodnih obveznosti porok za mir med obema narodoma na Koroškem. Zato zahtevamo, da avstrijska zvezna vlada ne odstopa od jasnih določil člena 7 avstrijske državne pogodbe ter zajamči slovenskima manjšinama na Koroškem in Štajerskem narodno zaščito, obstoj in razvoj na celotnem ozemlju s slovenskim ali jezikovno mešanim prebivalstvom.

Madžarska pot pri reševanju manjšinskih vprašanj

Znano je, da se zbuja manjšine, ne samo v Evropi, ampak po vsem svetu. Številni narodi, o katerih smo se učili v šolah, da jih ni več ali pa bodo zdaj zdaj izumrli, so začeli kazati presenetljivo čilost in se prerobjati. Njihova volja do obstoja je bila močnejša od državne politike, ki jih je hotela izbrisati bolj ali manj okrutno ali na videz demokratično. Madžarska je bila znana po tem, da je dolge čase zatirala vse narodne manjšine. Po letu 1948, po sporu Jugoslavije s kominformo, so morali prehoditi pripadniki južnih Slovanov na Madžarskem pravi križev pot. Rane, ki so jih tedaj zasekali v narodno telo, še danes bolijo. Pač pa se je danes močno spremenil odnos državnih oblasti do pripadnikov narodnih manjšin na Madžarskem. Ravno to politiko hočemo danes na kratko orisati z oceno knjige madžarskega strokovnjaka Herczega Ferenca.

Herczeg Ferenc: „Az MSLMP nemzetiségi politikája“ (Nacionalna politika madžarske socialistične delavske partije. Založba Kossuth, Budimpešta, 1976. Značilne poteze madžarske politike v odnosih do manjšin, ki živijo v LR Madžarski.)

Pisec knjige Herczeg Ferenc piše v začetku svoje študije, da uresničevanje načel socialistične nacionalne politike zahteva trajno pozornost in reševanje problemov, ki so povezani z družbenim položajem, materialnimi in kulturnimi razmerami življenja in z zgodovinskimi tradicijami nacionalnih manjšin, ki živijo v deželi. Pravilna in dosledna demokratična nacionalna politika mora pomagati pri razvoju gospodarstva, političnega življenja, pri razširjanju prijateljskih odnosov in zvez s sosednjimi državami, pri dviganju ugleda madžarske mednarodne politike. Po zakonih madžarske ljudske republike imajo vsi državljani, ki pripadajo narodnim manjšinam, v vsakem oziru iste pravice kot Madžari, imajo pa tudi iste obveznosti.

Narodne manjšine imajo pravico in možnost, da se poslužujejo svojega materinega jezika, svoje kulture, da ju razvijajo in širijo. Nacionalna politika Madžarske skrbi zato za potrebno vzdušje in učinkovito pomoč in podporo.

Po popisu prebivalstva 1970 živi na Madžarskem (po uradnih podatkih) okoli 34.000 južnih Slovanov, (Srbi, Hrvati, porabski Slovenci.) Toda ti podatki so, kot poudarja pisec knjige, nepopolni in netočni. Po podatkih Zvez narodnih manjšin, živčih na Madžarskem, znaša število južnih Slovanov več kot 100.000 ljudi, a število vseh narodnih manjšin, se pravi južnih Slovanov, Nemcev, Slovakov, Romu-

nov in Rusinov znaša v celoti okoli 450.000 ljudi.

V zadnjih letih so začeli z zanimivimi poskusi bolj zanesljivo določati število državljanov drugih narodnosti. Bistvo teh poskusov je v tem, da štejejo poročevalci, ki dobro poznajo krajevne razmere in jemljejo za osnovo jezik, pokolenje in način življenja. Pri tem se je izkazalo, da številke, ki so jih dobili poročevalci, približno za trikrat presegajo število iz zadnjega popisa prebivalstva. Podatki manjšinskih zvez, se pravi, organov, ki usmerjajo in vodijo politiko in vsakdanje življenje narodnih manjšin, so mnogo bolj točni.

Nujno je treba tudi poudariti veliko razpršenost južnih Slovanov na ozemlju Madžarske. Kot je znano, živijo južni Slovani v sto krajih, desetih pokrajinah, a ne glede na to imajo vse pravice in se jih tudi poslužujejo. Zelo važno je, da se to poudari, ker priznava madžarska vlada pravice tudi narodnim manjšinam, ki ne živijo strnjeno. Ena izmed značilnih potez je tudi to, da so povezani južni Slovani z Madžarsko tako močno kot s svojim jezikom in svojimi izročili. To tudi pojasnjuje prizadevanje Srbov, Hrvatov in Slovencev za iskreno prijateljsko sožitje, njih čut lojalnosti in enotnost v odnosu z državo. Nujno je treba zato upoštevati emocionalne, jezikovne in sorodniške povezave narodnih manjšin s svojim matičnim narodom. Edino, kar si želijo južni Slo-

vani na Madžarskem, je ohranitev lastnega materinega jezika, narodnih izročil in tesne povezave s svojim narodom. Ne želijo se pa izolirati od preostalega naroda, se pravi, od madžarskega naroda.

Kar se tiče razrednega sestava južnih Slovanov, poudarja pisec Herczeg Ferenc, se večina bavi s poljedelstvom ali pa živijo v kmečkem okolju. Inteligenca tukaj poudarja popolnoma nepomembno plast. Izobraženci iz vrst južnih Slovanov so se pogosto izgubili in se še izgubljajo med predstavniki drugih narodnosti, deloma iz objektivnih, deloma iz subjektivnih vzrokov. Konkretno razmere, poudarja avtor, imajo važne posledice iz perspektive uresničitve osnovnih načel in narodno politične prakse. Ena izmed najvažnejših izmed njih je maloštevilnost in razpršenost — kar otežkoča uresničitev konkretnih praktičnih ukrepov in ustvarja mnenja, ki podcenjujejo pomen narodnega vprašanja. Ravno zaradi tega praktična uresničitev osnovnih načel narodnostne politike zahteva na Madžarskem posebno pozornost in skrb.

Asimilacija narodnih manjšin, njihova spojitev z Madžari, ne ustreza interesom ne samo narodnih manjšin, temveč tudi ne socialistični madžarski družbi. „Skrb za manjšine,“ — piše avtor — „pomoč pri ohranitvi njihovega jezika in kulture, ustrežata najvažnejšim narodnim interesom in sta mednarodna dolžnost.“

Avtor knjige dalje poudarja, da je enakopravnost narodnih manjšin, živčih na Madžarskem, zagotovljena v ustavi republike. On poroča, da sta pri zadnjih volitvah v državni zbor Madžarske ljudske republike bila izvoljena tudi dva delegata južnih Slovanov. Pri njuni izvolitvi je bila pomembna v prvi vrsti narodna pripadnost. Svoje deputate so izvolile tudi druge manjšine.

Dalje avtor knjige poroča o sestavi, ciljih in nalogah Demokratičnih zvez narodnih manjšin. Kot eno izmed najvažnejših nalog navaja pisec sodelovanje pri uresničitvi specifičnih manjšinskih pra-

vic. „Narodne zveze,“ — piše avtor — tako je zapisano tudi v njihovih pravilih — „uresničujejo svojo dejavnost na podlagi MSDP, v okviru Domovinske narodne fronte, toda s pravico do samostojne organizacije, predvsem s pomočjo krajevnih svetov... Oni predstavljajo družbene organizacije in državljane MLR, ki ne pripadajo madžarski narodnosti. Glavni cilj zvez je, da s političnim, kulturnim in organizacijsko vzgojnim delom omogočajo sodelovanje narodnih manjšin pri graditvi socializma, pri učenju materinščine in pri ohranitvi ter razvoju narodne kulture.“

V krajih, kjer živijo predstavniki narodnih manjšin, se bavijo pooblaščenca zvez s kulturnimi vprašanji.

Med pravicami narodnih manjšin omenja pisec knjige pravico do učenja v materinščini, uporabo materinščine in razvoj narodne kulture. Pri tem pomagata poseben oddelek v ministrstvu za kulturo MLR in posvetovalna komisija za vprašanja narodnih manjšin, ki ima status javne ustanove.

Narodne pravice ščitijo v MLR z zakonom. Telesni napad ali besedna žalitev državljanov zaradi njihove narodnosti, rase ali verske

pripadnosti kaznujejo z zaporom od dveh do osem let...

Izkušnja kaže, da državljani, ki pripadajo narodnim manjšinam, dobro povezujejo pravice in dolžnosti in jih uresničujejo v praksi. Življenjska raven narodnih manjšin v nobenem primeru ne zaostaja za življenjsko ravno madžarskega prebivalstva, v mnogih primerih jo celo prekaša.

Vzgojitelji izobražujejo na visokih šolah MLR in v drugih prijateljskih socialističnih deželah, kjer ni tudi strokovne usposobljenosti, med drugim tudi v SFR Jugoslaviji.

„Važna poteza narodno-kulturne politike je tudi to,“ — piše avtor knjige, — „da mi pospešujemo razvoj odnosov med narodnimi manjšinami in njihovim matičnim narodom, da računamo na pomoč prizadetih držav, da bi v čim večji meri zadovoljili kulturnim interesom manjšin.“ Možnost za razvoj odnosov med narodnimi manjšinami in njihovim matičnim narodom je dana v okviru stikov med obmejnimi pokrajinami. Izkušnja kaže, da izrabljajo to možnost v odnosih z vsemi sosednjimi deželami, se pravi s SFRJ, Romunijo, ČSSR in Avstrijo, a celo z ZSSR.

Občni zbor SKGZ v Trstu

Osimski sporazum odpira za Slovence v Italiji nove možnosti razvoja. Edina zaskrbljenost, ki jo je med Slovenci sporočil sporazum, je prosta industrijska cona na Krasu. Vsekakor narekuje nova situacija enotno nastopanje vseh Slovencev, ne glede na strankarsko pripadnost. To so bile glavne misli 11. rednega občnega zbora Slovenske kulturnogospodarske zveze (SKGZ — podobna koroški ZSO, op. ured.).

V uvodnem poročilu je orisal predsednik SKGZ Boris Race trenutno politično situacijo v Italiji, kjer je prišlo v zadnjih letih do velike spremembe v razmerju italijanskih sil in pred nedavnim do ratifikacije osimskih sporazumov med Italijo in Jugoslavijo. Te spremembe vsekakor globoko vplivajo na položaj Slovencev v Italiji in narekujejo tudi nove oblike boja za narodnostne pravice. Eden od osnovnih pogojev za uspešen izid tega boja pa je, tako so poudarili, sporazumno in enotno nastopanje vseh Slovencev, ne glede na strankarsko ali svetovnonazorsko pripadnost. „Vloga naše narodnostne skupnosti se bo v novi situaciji spremenila,“ je poudaril nadalje Race, toda ne v toliki meri, kakor napovedujejo tržaški nasprotniki sporazuma, ki pretiravajo zato, da bi prestrašili svojo okolico. Spremenila se bo le toliko, da bo dana večja možnost, da se v posredovalni vlogi in z lastnim posredovalnim doprinosom uveljavimo in si tako lažje priborimo enakopravnost.

Na občnem zboru so sprejeli tudi statutarne spremembe, kajti odločili so se, da bodo dosedanje delovanje decentralizirali in ustanovili pokrajinske odbore za Trst, Gorico in videmsko pokrajino.

Občnega zbora v nedeljo sta se poleg vidnih zastopnikov javnega življenja v Trstu ter delegacij iz Slovenije udeležila tudi tajnika NSKS in ZSO, Filip Warasch in Feliks Wieser, ki sta v pozdravnih nagovorih opozorila navzoče delegate in goste o trenutni težki situaciji na Koroškem, ko so vse tri v koroškem deželnem zboru zastopane stranke sprejele nov sporazum, ki jemlje koroškim Slovincem še tiste malenkostne pravice, ki smo jih trenutno deležni in zmanjša naselitveno območje

koroških Slovencev na manj kot eno tretjino veljavnostnega območja člana 7 avstrijske državne pogodbe.

NORVEŠKI MINISTRSKI
PRESEDNIK NA OBISKU
NA DUNAJU

● Odvar Nordli, ministrski predsednik Norveške se je te dni mudil na uradnem obisku na Dunaju. Ker med Avstrijo in Norveško ni odprtih vprašanj, je tekla medsebojna izmenjava mnenj o kulturnih in gospodarskih vprašanjih, kajti obe državi sta članici EFTA ter o problemih, ki nastajajo eno leto po konferenci v Helsinkih. Na kulturnem področju pa je nameravana še v tem letu razstava slikarja Hundertwasserja.

ZASEDANJE AVSTRIJSKE
LJUDSKE STRANKE V LINZU
TER ZAHODNONEMŠKE CDU
V DÜSSELDORFU

● Konservativni stranki v Avstriji (ÖVP) ter v zahodni Nemčiji (CDU) se pripravljata trenutno na letnih zasedanjih na odločilni trenutek, ko bi zasedli spet vodilna mesta v obeh državah. Na obeh strankinih zasedanjih je bilo zato največ govora o gospodarski politiki socialističnih večin v obeh državah. Klubski predsednik ljudske stranke prof. Koren je v svojem uvodnem referatu napadel gospodarsko politiko SPÖ, ki da se nahaja v težki krizi in jo bo tudi v bodočnosti mogoče popraviti le s štednjo, realizmom in z odpovedjo vseh iluzij. S tem je Koren že nazkazal tudi meje eventualne „črne“ vlade po volitvah 1979.

GENOCID V KAMBODŽI

● Po poročilih raznih mednarodnih tiskovnih agencij izvajajo oblastniki v Kambodži nad prebivalstvom pravo politiko genocida; to so tudi potrdili begunci, ki jim je uspel beg iz dežele, kljub zaporam in minam na mejah. Gibanje zastopnikov tujih držav je prav tako omejeno kot poročajo. Mesta so se močno izpraznila, obrobne predele glavnega mesta Pnom Penh, od koder so nove oblasti izselile večino prebivalstva na deželo, pa baje že zakriva džungla.

GOSPODARSKI KOMENTAR:

Zakaj vlada taji resnico?

Po gospodarski krizi, ki se je začela tekom leta 1974, imajo brezposelni delojemalci čedalje večje težave, da pridejo do novega delovnega mesta. Problem trajnejše brezposelnosti postaja s tem veliko večji kot je bil v prejšnjih kriznih letih po drugi svetovni vojni. Najbolj očiten postaja problem brezposelnosti za moške starejših letnikov in za mladino, ki je medtem zaključila svojo poklicno izobrazbo.

Do te ugotovitve je pred kratkim prišel avstrijski institut za gospodarsko raziskovanje in svoji oceni razvoja brezposelnosti v Avstriji po letu 1974. Ugotovitev omejenega instituta potrjujejo, kar v praksi občuti vsak, ki mora v zadnjih dveh letih iskati delovno mesto: kdor je enkrat na cesti brez delovnega mesta, čedalje težje najde novo.

Kriza na trgu delovnih mest je v Avstriji vedno bolj očitna. To je resnica, čeprav jo vlada taji. Odstop tek brezposelnih je v zadnjih dveh letih močnejše naraščal kot je bilo to iz uradne statistike razvidno. Avstrija je namreč po letu 1974 brezposelnost pridno eksportirala. Prvi, ki so po letu 1974 morali gospodarsko krizo plačati z izgubo delovnega mesta, so bili inozemski delavci. Morali so na-

zaj, od koder so prišli, ker so kapitani na področju avstrijskega gospodarstva pri uvozu blaga več zaslužili kot pri uvozu delovne sile.

S tem pa se je skrčila tudi produkcija celokupnega gospodarstva naše države. In ta se krči še naprej. Za inozemskimi delavci, ki so bili medtem eksportirani, je avstrijsko gospodarstvo v fazi, ko število brezposelnih državljanov čedalje vidneje narašča. Ponudba delovnih mest za ženske pada, v nevarnosti so delovna mesta moških starejše generacije in mladina kljub najboljšim strokovnim kvalifikacijam ne ve, kdaj bo prišla do delovnega mesta.

Ob vsem tem, vse prej kot zadovoljivem gospodarsko-socialnem razvoju pa vlada — podobno kot na drugih področjih — trdi, da je v Avstriji vse v najboljšem redu. S tem vendar očitno taji resnico, da v zadnjem času enostavno ni kos osrednjim gospodarsko-socialnim problemom prebivalstva, ki jo je volilo in za katerega blaginjo je odgovorna. Pridno kot v boljših letih omogoča importe inozemskega blaga in se bore malo sprašuje, kaj bo z domačimi delavci, če bo obseg importov še v bodoče prekašal obseg avstrijskih eksportov.

Da smo si ob vsem tem na jasnem: Eksport avstrijskega blaga pospešuje ponudbo delovnih mest, import blaga iz drugih dežel pa skrčuje ponudbo domačih delovnih mest. Vlada pa je v prvi vrsti dolžna, da skrbi za optimalno zaposlitev domačega prebivalstva. Instrumentov, da to doseže, ima dovolj v rokah. Kdo ji bo sploh nasprotoval? Sindikati gotovo ne in združenje industrialcev bo samo veselo, če bo na domačem trgu prodalo nekaj več svojih izdelkov kot doslej.

Toda vlada na tem področju taji resnico podobno kot na področju vprašanja narodnostnih manjšin. Trenutna optika ji vse bolj dopada kot pa odgovornost pred resnico in zgodovino. Slednje je treba ugotoviti zlasti zaradi tega, ker so od take gospodarsko-socialne politike v sklopu z najnovejšimi dogodki na področju avstrijske narodnostne politike delovna mesta koroških Slovencev najbolj ogrožena. S tem, da je vlada na področju avstrijskega narodnostnega vprašanja klonila pred nemškimi nacionalisti fašističnega kova, ki obvladajo vodstvo političnih strank na Koroškem, so se tudi gospodarsko-socialne pozicije koroških Slovencev močno poslabšale.

(bl)

Skoraj milijon mrtvih v enem letu

● Lansko leto je svet zadela vrsta potresov:

● 4. februarja je pri potresu v Gvatemali izgubilo življenje 23.000 ljudi, 80.000 jih je bilo ranjenih in 1.500.000 jih je ostalo brez strehe nad glavo. Škodo so ocenili na milijardo dolarjev.

● 6. maja je potres z močjo 5,5 stopnje po Richterjevi lestvici zamajal Furlanijo in Julijsko krajino v severni Italiji. Približno 1000 ljudi je umrlo, 1600 jih je bilo ranjenih in skoraj vsi so ostali brez hiš.

● 28. junija je med potresom v Indoneziji izgubilo življenje 400 ljudi.

● 14. julija sta se ponovila dva potresa v Indoneziji, pri katerih je izgubilo življenje 500 ljudi, ranjenih pa je bilo 3000 oseb.

● 28. julija je potres z močjo 8,2 stopenj Richterjeve lestvice opustošil kitajsko pokrajino Tangšan. Pri tem strahovitem potresu, ki je bil eden najhujših v novejši zgodovini, je po nepopolnih podatkih izgubilo življenje 700.000 ljudi.

● 16. avgusta je pri potresu v južnem delu Filipinov umrlo 8000 ljudi.

● 11. novembra je prizadel hud potres južne kraje Turčije. Življenje je izgubilo 5290 ljudi, ranjenih je bilo 5000, približno 50.000 ljudi pa je ostalo brez strehe nad glavo.

Sliki groze: Izpod ruševin so ravnokar izkopali mrljica, na drugi sliki vidite porušeno večstolpno hišo. Predsednik Ceaucescu je grozil s ostro preiskavo, ker so novejše porušene hiše bile očitno le preslabo načrtovane in malomarno zgrajene. Vendar upanja na rešitev nekaterih živih še vedno niso izgubili. Zalujoči ostali še vedno upajo na čudeže.

Potres v Romuniji je sejal grozo

V petek, 4. marca ob 20.23, je katastrofalni potres z močjo 9 stopnje po Mercalliju in z epicentrom v okraju Vrancea v Romuniji, imel strahovite posledice. Samo v Bukarešti so po skopih podatkih, ki jih dajejo uradni viri, doslej prepoznali okrog 1400 mrtvih, število ranjenih pa je doslej že okrog deset tisoč. V romunskem glavnem mestu je samo med bulevaroma Maghera in Viktoria do tal porušeni 30 večnadstropnih poslopij. V ostalih krajih v okolici epicentra pa je na stotine hiš zrušenih z zemljo.

Zarišče potresa je bilo približno 100 km globoko v zemlji, kjer je dosegel potres moč 7,2 stopnje po Richterju in so ga občutili po vsej Romuniji, v Sovjetski zvezi, Bolgariji, Turčiji in v Jugoslaviji. Potresne sunke so zaznamovale skoraj vse seizmološke postaje v svetu.

Po polnoči je radio Bukarešta sporočil, da je potres povzročil človeške žrtve in gmotno škodo in da reševalne ekipe pomagajo ponesrečenim in se trudijo, da bi romunsko glavno mesto spet dobilo vodo, električno energijo in telekomunikacijske zveze. Partijsko in državno vodstvo je pozvalo prebi-

valstvo, da dela v miru in redu in da pomaga reševalnim ekipam. Vse zaposlene so poklicali na delovna mesta, da bi omogočili redno oskrbo prebivalstva.

Ob 01.30 je bilo v vsej Romuniji razglašeno izredno stanje. Z dekretom predsednika republike in vrhovnega poveljnika romunskih oboroženih sil Nicolae Ceausescuja so mobilizirali vse partijske in državne aktiviste, oborožene sile, organe ministrstva za notranje zadeve in enote patriotske garde. Tudi vsi državljani Romunije, sposobni za delo, so bili po tem dekretu dolžni pomagati pri reševa-

nju in odstranjevanju posledic potresa.

Največ škode je potres povzročil v središču Bukarešte, kjer se je sesulo nekaj stolpnih. Tudi Ploiesti, mesto severno od Bukarešte, ki je bližje epicentru, je hudo porušeno. Že ponoči so iz Bukarešte poslali tja kolono rešilnih avtomobilov.

Na vseh prizadetih območjih se trudijo, da bi pomagali ponesrečencem, očistiti ruševine in čimprej normalizirati življenje. Prizadevajo si tudi, da bi čimprej začeli z delom v poškodovanih industrijskih objektih. Medicinske ekipe nudijo pomoč ranjencem in se trudijo, da bi preprečili morebitne nalezljive bolezni. Stanoval-

Izvedenci UNESCO, ki so leta 1974 opravili raziskave seizmične aktivnosti na Balkanskem polotoku, so skupaj s seizmologi balkanskih dežel napravili zemljevide maksimalne moči potresov na tem območju. Po njihovih ocenah se v območju Vrancea v Romuniji, nedaleč od Bukarešte, lahko vsakih 50 in 100 let primeri potres moči okrog 8 stopenj po Mercallijevi lestvici. Vsakih 200 let pa lahko zadenejo to področje potresi z močjo okrog 9 stopenj po Mercallijevi lestvici.

ce v poškodovanih zgradbah izseljujejo.

Prvi podatki o žrtvah še ne kažejo prave slike tragedije, ki je zadela Romunijo, saj med čiščenjem ruševin odkrivajo nove in nove žrtve.

Podoba Bukarešte skorajda spominja na vojne dni. Med še ohranjenimi zgradbami so se druge zrušile, kakor da so iz trsa. Na ulicah je videti ljudi s kovčki v rokah, drugi se grejejo okrog ognjev, tretji pa čakajo reševalne ekipe, ki iščejo preživele pod ruševinami.

Bukarešta, ki so jo nekateri imenovali „mali Pariz“, je danes žalostno mesto. Na licih ljudi, ki sicer mirno hodijo po ulicah porušenega mesta, je videti strah.

Medtem je prebivalstvo alarmirano še zaradi drugega dejstva: v bližini romunske prestolnice so nastale poškodbe na atomskem reaktorju, ki je služil znanstvenim namenom in ki je zaradi tega tudi bolj majhen. Vendar so atomski žarki okužili okolico. Tudi pri nekem drugem znanstvenem reaktorju naj bi se pojavile poškodbe, vendar je velika atomska elektrarna zaenkrat po oficialnih vesteh ostala nepoškodovana.

Izpod ruševin še vedno rešujejo žive. Po petih dneh so našli pod ruševinami nekega zdravnika, ki je imel sicer večkrat zlomljeni obe nogi ter imel hude omrzline, a živel je še vedno in so njegovo ženo prav tako šele dan poprej živo rešili.

Glede gospodarske škode se še ne da reči kaj dokončnega, samo: potres je prizadel prebivalstvo, ki je v zadnjih letih bilo hudo prizadeto sprva zaradi suše in nato zaradi strahotnih poplav. Številne tovarne in druge gospodarske ustanove so bile hudo opustošene.

Prav tako se da dokončno število mrtvih le ugiati. Seriozne ocene govorijo o 3000 mrtvih.

Denarno pomoč sprejema Caritas (PSK 7.700.004) in Rdeči križ (PSK 2.345.000).

STANJE RAZISKOVANJA

Za razliko od drugih evropskih držav, ki jim je pomenilo raziskovanje in prikaz odprniškega boja proti fašizmu nacionalno obveznost, so to področje v Avstriji dolgo časa zanemarjali, celo negirali. Vzroki za to so v političnem razvoju po letu 1945, ki ga tukaj lahko nakažemo le z nekaj besedami: zamujena denacifikacija, počasna in tajna rehabilitacija nacionalsocialistov, ko so se potegovali za volilne glasove, antikomunizem hladne vojne, čistka na visokih šolah — kratko: pomanjkanje antifašistične klime kmalu po letu 1945.

Šele v šestdesetih letih se je začela znanstvena raziskava avstrijskega odpora. 1963 je bil ustanovljen Dokumentacijski arhiv avstrijskega odporniškega gibanja (Dokumentationsarchiv des österreichischen Widerstandes — DÖW), ki se je odtlej razvil v najvažnejši raziskovalni center na tem področju in je s sistematičnim zbiranjem pri domačih in inozemskih institucijah mogel zajeti večji del obstoječega izvirnega materiala.

PREDZGODOVINA

Za razliko od razvoja v Italiji in Nemčiji se je avstrijsko delavsko gibanje, točno rečeno, socialdemokratska obrambna organizacija „Republikanischer Schutzbund“ februarja 1934 z orožjem uprlo 1933 začetemu izključevanju demokracije s strani vlade krščan-

DR. WOLFGANG NEUGEBAUER:

Avstrijski odpor 1938-1945

Član pripravljalnega odbora dr. Janko Zerzer je v svojem nagovoru na otvoritvi 8. koroških kulturnih dni obrazložil novo obliko te že tradicionalne prireditve. Prvič so zbrali letos osrednjo temo, medtem ko so bile prireditve preteklih koroških kulturnih dnevnov razdeljene na tematske skupine. Osrednja tema letošnjih, osmih kulturnih dni je bila „fašizem“. Fašizem je prinesel človeštvu mnogo gorja, njegova slika pa je v zavesti mlade generacije komaj prisotna. Posebno na Koroškem je slika fašizma nekoliko popačena: če govoriš pri nas o borcih proti fašizmu, o partizanih, se asociira takoj z „banditi“. To sliko je trepa popraviti, je dejal dr. Zerzer, ker predstavlja partizanski boj važen del vseavstrijskega odpora, na katerega se je Avstrija sklicevala in naslanjala pri pogajanjih za Avstrijsko državno pogodbo.

V nasprotju z Nemčijo pri nas v Avstriji kar radi pozabljajo na preteklo dobo fašizma, prav zaradi tega pa se je odločil pripravljalni odbor pojavu fašizma posvetiti 8. koroške kulturne dni.

Osmi koroški kulturni dnevi so bili bistven doprinos k objektivizaciji problema fašizma, vsekakor prispevek, ki ga nam Avstrija in Koroška še dolgujeta.

Velik del nemško- in slovenskogovorečih Korošcev se iz raznih razlogov ni mogel udeležiti 8. koroških kulturnih dni. Zato se je uredništvo NT odločilo, v naslednjih številkah objavljati v nadaljevanjih besedilo nekaterih predavanj.

sko-socialnega kanclerja Dollfuša. Tako imenovana „stanovska država“, vzpostavljena po tem, ko so zatrli delavsko gibanje — katere nosilca sta bila iz krščansko-socialne stranke izluščeni konzervativno-avtoritarni katolicizem, ki sta ga predstavljala kanclerja Dollfuß in Schuschnigg in do 1936 Heimwehr-fašizem, ki ga je financiral in usmerjal Mussolini pod vodstvom kneza Starhemberga — je sicer kazala vse bistvene znake fašistične diktature, toda prega-

njevalni ukrepi avstrofašizma se nikakor ne dajo primerjati s terorjem NS-režima, ki je imel za cilj totalno uničenje vseh nasprotnikov. Delavsko gibanje — Revolucionarni socialisti (RS) kot nasledniki prepovedane socialdemokratske stranke, komunisti in Prosti sindikati (Freie Gewerkschaften) — je moglo kljub aretaciji mnogih funkcionarjev spet začeti z delom v svojih organizacijah. Njihova aktivnost, predvsem na propagandističnem področju, se

je obračala proti vladajočemu režimu in proti podtalno bojujočim se nacionalsocialistom. Ko je bil obstoj Avstrije po zunanje-političnem sporazumu med Hitlerjem in Mussolinijem in „nemškem kurzu“, ki ga je Schuschnigg začel leta 1936, vedno močnejše ogrožen, so izrazili zastopniki delavstva, izvoljeni zaupniki obratov, v več spomenicah vladi svojo pripravljenost, da branijo neodvisnost Avstrije. Komunisti so po 7. svetovnem kongresu Kominterne 1935 nastopali za ustanovitev antifašistične „ljudske fronte“, ki naj bi zajemala vse sile in v odločujočih dnevih marca celo za brezpogojno podporo Schuschnigga, medtem ko so RS smatrali obnovev demokratičnih svobod za neizogiben predpogoj v boju delavstva proti Hitlerjevi Nemčiji. Kljub vsem pomislekom pa se je tudi RS v svoji zadnji izjavi z dne 10. marca 1938 pozvali svoje pristaše, da pri ljudskem glasu vanju, ki ga je zvezni kancler Schuschnigg določil za 13. marec, glasujejo z „da“. Schuschnigg pa se je začel pogajati z delavskimi zastopniki šele, ko je bilo za to že prepozno. Navsezadnje pa je raje opustil odpor proti Hitlerju, da — kakor je dejal — „ne bi prelivaval nemške krvi“, kot da bi delavstvu dal pripadajoče pravice in z njim skupaj začel boj proti nemško-fašističnim agresorjem in njihovim avstrijskim pomagačem.

(Dalje prihodnjič)

Slovenska prosvetna društva iz Bilčovsa, Kotmare vasi, Sveč, Št. Janža in Št. Jakoba vabijo na

2. rožanski izobraževalni teden

OD 13. DO 20. MARCA 1977

Program:

- NEDELJA, 13. marca 1977, ob 19.30, pri MIKLAVŽU v BILČOVSU: Otvoritev. — Dr. Vinko Zwitter, pevski zbor „Rož“: Šentjakobski kulturniki od prof. Ahacelja do župnika Ražuna“.
- PONEDELJEK, 14. marca 1977, ob 19.30, pri MEŽNARJU v KOTMARI VASI: dr. Robert Saxer: „Moč in vpliv javnih občil“.
- TOREK, 15. marca 1977, ob 19.30, pri KNABERLNU v VELINJI VASI: dr. Anton Feinig: „Hišna in ledinska imena Velinje vasi in okolice“.
- SREDA, 16. marca 1977, ob 19.30, v Farnem domu v ŠT. JAKOBU: dr. Vinko Zwitter, pevski zbor „Rož“: „Šentjakobski kulturniki od prof. Ahacelja do župnika Ražuna“.
- SREDA, 16. marca 1977, ob 19.30, pri TIŠLERJU v ŠT. JANŽU: dr. Anton Feinig: „Hišna in ledinska imena Št. Janža in okolice“.
- ČETRTEK, 17. marca 1977, ob 19.30, pri MIKLAVŽU v BILČOVSU: dr. Robert Saxer: „Moč in vpliv javnih občil“.
- PETEK, 18. marca 1977, ob 19.30, v ZADRUŽNEM DOMU v ŠT. JANŽU: Hanzi Weiss: „Filmski večer za mladino“.
- SOBOTA, 19. marca 1977, ob 13.00, v LJUDSKI ŠOLI v BILČOVSU: „Popoldan igre in razvedrila — za otroke v predšolski starosti“. — Starši imajo priložnost za razgovor z vzgojitelji.
- SOBOTA, 19. marca 1977, ob 19.30, pri ADAMU v SVEČAH: „Koncert rožanskih pevskih zborov“.
- NEDELJA, 20. marca 1977, ob 20.00, pri MIKLAVŽU v BILČOVSU: Forumska diskusija: „Pogoji kulturnega delovanja na vasi“.

OTVORITEV RAZSTAVE: „CANKARJEVO GLEDALIŠČE“

Prireditelj: Krščanska kulturna zveza in Slovenska prosvetna zveza
Kraj: v avli Zvezne gimnazije za Slovence v Celovcu, Ebentalerstraße 14

Čas: sredo, 16. marca 1977, ob 19.30

Sodelujejo: Slavnostni govornik Ivan Potrč

Stalno slovensko gledališče iz Trsta z recitalom drame Ivana Cankarja „Jakob Ruda“ v režiji J. Babiča.

Razstava bo odprta do 8. marca 1977, od ponedeljka do petka in sicer v času od 14. do 17. ure.

Razstava prikazuje sedmero Cankarjevih dramskih del v jugoslovanskih in drugih gledališčih. 123 slovenskih poklicnih uprizoritev, ki so doživele 1700 predstav, je ustvarilo preko 50 režiserjev. Predstavljene so tudi dramatizacija in uglasbitve po Cankarjevih delih, uprizarjanje Cankarja na amaterskih odrih ter dramske izvedbe Cankarja v radiu, filmu in televiziji.

Rzstavo so vsebinsko pripravili sodelavci Slovenskega gledališkega muzeja, pod vodstvom prof. Mirka Mahničarja. Zunanjo podobo ji je dal ing. Mirko Lipužič.

PRIREDITVE

LUTKOVNI FILM: „BOLUHEC“

Prireditelj: Otroška mladina

Kraj: Vogrče, v ljudski šoli

Čas: petek, 11. 3. 1977, ob 12. uri

Gostuje: Krščanska kulturna zveza

KONCERT: „PESEM IZ SEL“

Prireditelj: SPD „Obir“

na Obirskem

Kraj: Obirsko, pri Kovaču

Čas: sobota, 12. 3. 1977, ob 19.30

SKIOPTIČNO PREDAVANJE

O JAPONSKI

Prireditelj: SPD „Edinost“

v Štebnu pri Globasnici

Kraj: Čepiče pri Globasnici,

pri Jueni

Čas: petek, 11. 3. 1977, ob 20. uri

Predavatelj: Vinko Zaletel

PEVSKI KONCERT:

„BODI ZDRAVA, DOMOVINA!“

Prireditelj: Cerkevni pevski zbor Kotmara vas

Kraj: Kotmara vas, v farni dvorani

Čas: nedelja, 13. 3. 1977, ob 19.30

OTVORITEV RAZSTAVE

SLIKARSKIH DEL

slovenskega impresionista

MATEJA STERNENA

Kraj: Aula slovenica, Pavličeva

ulica 5—7

Čas: ponedeljek, 14. 3. 1977,

ob 19. uri

Razstava bo odprta do petka, 1. aprila 1977, od ponedeljka do petka med 13. in 17. uro

PEVSKI KONCERT

Prireditelj: KPD „Drava“ v Žvabeku

Kraj: Žvabek, v farni dvorani

Čas: nedelja, 20. 3. 1977, ob 19.30

Gostuje: Mešani pevski zbor „Rož“ iz Št. Jakoba v Rožu

FILMSKA PREDSTAVA:

„KAPLAN MARTIN ČEDERMAR“

Prireditelj: SPD „Dobrač“ na Brnci

Kraj: Brnca, v kulturnem domu

Čas: nedelja, 20. 3. 1977, ob 19.30

Predvaja: Slovenska prosvetna zveza

PEVSKI KONCERT

Prireditelj: SPD „Srce“ v Dobrli vasi

Kraj: Dobrla vas, v Kulturnem domu

Čas: nedelja, 20. 3. 1977, ob 14.30

Gostuje: Mešani pevski zbor „Rož“ iz Št. Jakoba v Rožu

NAPROŠENI SMO BILI ZA OBJAVO SLEDEČEGA OBVESTILA

Koroška sekcija Zveze akademikov Avstrije razpisuje več brezobrestnih štipendij-posojil za koroške akademičarke. Posojila se morajo uporabiti za znanstvena raziskavanja in publikacije. Dopis prejema: Dr. Lee Springschitz, Celovec, Kempfstr. 12.

ČESTITKE

● Te dni je obhajal svojo 65-letnico Aleš Kropivnik, pd. Krušič v Velinji vasi. Čestitkam se pridružujeta tudi NSKS in NT.

● Joziju in Gabrijeli Partl, pd. Kosmovima na Mačah, se je rodil kot tretjerojenec sin. Čestitamo!

Kleine Zeitung: neodvisnost v posebni luči

Op. ur.: To pismo je poslal Udo Manner 7. februarja 1977 uredništvu celovške Kleine Zeitung, s prošnjo, da bi ga objavili. Objavili ga niso. Ne vemo, iz katerih vzrokov. Sprašujemo se samo, če v uredništvu KZ, ki tako rada trdi o sebi, da je neodvisen časopis, morda le niso tako neodvisni, da bi objavili mnenje Uda Mannerja iz Velikovca. Morda je iskati vzrok v tem, da si upa Manner kritizirati avstrijsko zavlačevanje pri izpolnitvi določil člena 7 državne pogodbe iz leta 1955. Tisti politik, o katerem je govoril v tem pismu, ni nihče drug kot sam koroški deželni glavar Leopold Wagner, ki je v posebnem pogovoru za KZ zagovarjal in hvalil svojo politiko in skupno pot treh strank SPÖ, ÖVP in FPÖ v manjšinski politiki. Seveda s številnimi udarci in očitki na račun Dunaja, saj je demokratska zavest izoblikovana samo na Koroškem...

Wozu soll der Artikel „Gegen Verzerrung des Kärnten-Bildes in Wien“, in der Kleinen Zeitung vom 4. 2. 1977, gut sein? Anstatt ausgleichend auf einzelne, primitive Voreingenommenheiten, die in manchen Bundesländern gegen Wien bestehen, zu wirken, sieht sich ein Politiker veranlaßt, diese noch zu eskalieren. So wirft man u. a. in diesem Artikel Wien vor, daß Kärntner Interessen dort im-

KOSTANJE

(Janez Lesjak — 50-letnik)

10. marca je praznoval Janez Lesjak, pd. Kašnikov Hanzej s Kostanj, 50-letnico svojega rojstva.

Poleg svojih funkcij v NSKS kot podpredsednik okrajnega odbora in regionalni tajnik, dela jubilant s svojo ženo Hedwigo, rojeno Bavarko, z veliko požrtvovalnostjo v domačem prosvetnem društvu „Drabosnjak“. Po Janezovi iniciativi se je društvo obnovilo in leta 1975 priredilo mogočno „spominsko proslavo ob 150-letnici smrti Andreja Šusterja-Drabosnjaka“ v občinski dvorani v Vrbi ob Vrbskem jezeru. Domači igralci so uprizo-

rili prizor iz „Božične pastirske igre“ društvenega patrona, ki je živel in pisal na Kostanjah.

Tej prvi slovenski prireditvi v Vrbi v povojnem času so sledili nastopi Kostančjanov z odlomki iz Drabosnjakove igre „Izgubljeni sin“ v okviru spominske razstave ob 150-letnici smrti Andreja Šusterja-Drabosnjaka v Celovcu, Ljubljani in na Ravnah v Mežiški dolini.

Na „Večeru slovenske pesmi in folklore“ avgusta preteklega leta v Vrbi je mogel Janez Lesjak pozdraviti poleg gostov iz okolice tudi mnogo tujcev-letoviščarjev, ki so si svoj dopust ob Vrbskem jezeru popestrili z obiskom uspele domače kulturne prireditve.

Janezu Lesjaku, ki opravlja vse svoje kulturno-politične posle po večini peš, in njegovi družini želimo ob življenjskem jubileju, da bi se izpolnila v doglednem času želja po lastnem prostoru za društvo in da bi mogel uresničiti svoj skriti načrt v okviru društvene dejavnosti.

mer auf Unverständnis stoßen; daß Wien schon historisch immer kleineren Gruppierungen (ich denke, hier sind sicher auch unsere slowenischen Landsleute gemeint) recht gibt und es daher unmöglich sei, Anteilnahme für Kärnten zu erreichen. Kärnten wird daher eine verstärkte Kampagne (ich hoffe, nicht in einer Art, die noch mehr Porzellan zerschlägt) führen, um Wien zu bewegen, soweit es dort Aufgeschlossenheit gibt, objektiv über Kärnten nachzudenken. Dann wird hingewiesen, daß es ohne Kärntner Wähler keine Mehrheiten für die Parteien gäbe, es daher eine gemeinsame Volksgruppenpolitik gibt; daß nur Kärntner Zeitungen erschöpfend über die slowenische Volksgruppe berichten; und daß es die Wahrheit sei, daß nur in Kärnten das demokratische Bewußtsein ausgeprägt sei. Soweit die erstaunlichen Aussagen dieses Politikers, die wohl keiner Beziehung förderlich, geschweige denn diplomatisch sind. Dazu sei folgendes gesagt: Österreicher, denen bewußt ist, daß sie, seit über 20 Jahren, die Freiheit auf Grund des Staatsvertrages genießen, empfinden es nicht als Anständigkeit und Dankbarkeit, wenn dessen Art. 7 von Österreich, das ja die Schuld der Säumigkeit trägt, nach einer Volkszählung erfüllt wird, von der der Herr Bundeskanzler öffentlich im ORF erklärte, sie sei von mindestens 3/4 der Slowenen boykottiert worden. Und so wie diese Zählung, werden auch folgende, aus begreiflichen Existenzgründen, boykottiert werden. Eine Staatsvertrags-erfüllung darf nicht als Alibi-lösung, beschämenderweise, aus-

fallen, sondern muß vom Ausland ernstgenommen werden können. Wie erklärlich ist doch daher die Enttäuschung der 3 Parlamentsparteien in Wien, wenn sie nach vorheriger Einigung mit den Kärntner Regierungsparteien, bezüglich der Volksgruppen, von diesen, von einem Verein beeinflussten Parteien, wieder zur Zurücknahme der erreichten Positionen gedrängt werden. Und das deshalb, weil sie ansonsten nicht mehr für Wahlerfolge garantieren könnten. Denn breite Teile von Kärnten haben die uneinsichtige Einstellung eines Vereines übernommen, weil die Kärntner Parteien gegen dessen Agitation passiv sind, ja diesen, rivalisierend jede für sich zu gewinnen trachtet. Daß diese Wähleropportunität jedoch auf Kosten des Ansehens, der Verantwortung, Pflicht und fortschrittlichen Einstellung geht, interessiert die Obrigkeit anscheinend überhaupt nicht. Wohl aber Wien, das anscheinend über mehr staatspolitischen Weitblick verfügend, Kärnten zu mehr Besinnung und Toleranz mahnt. Viele Österreicher hoffen daher, daß dieses Wien auch Wien bleibt. Es ist übrigens fehl am Platze Bundesländer verallgemeinernd zu qualifizieren, denn welches hat nur positive und welches nur negative Seiten? Keines! Es sollte uns daher jedes Bundesland in Österreich, ob es jetzt Wien, Vorarlberg oder Tirol, bzw. anders heißt, mit seinen Schwächen und Stärken (man kann auch Stärke als Schwäche beurteilen) genauso lieb sein, wie unser Kärnten.

Manner Udo

Wulfenaweg 2, 9100 Völkermarkt

OB 35-LETNICI IZSELJEVANJA:

Obisk krajev nekdanjega pregnanstva

Letos bo minilo 35 let od zločinske izselitve več sto koroških slovenskih družin. Zato namerava Zveza slovenskih izseljencev na večkratno željo iz vrst svojih članov prirediti obisk krajev nekdanjega pregnanstva v Nemčiji.

Izlet bi priredili v sodelovanju z avtopodjetjem Sienčnik v Dobrli vasi ter predlagamo naslednje podrobnosti: izlet bi bil v drugi polovici aprila ali v začetku maja, trajal bi 2 ali 3 dni, obiskali pa bi nekdanja taborišča Hesselberg in Eichstätt ter med potjo še koncentracijsko taborišče Dachau.

Ker je dokončno načrtovanje (vključno določitev cene) možno šele potem, če prejmemo primerno število prijav, prosimo, da čim prej prijavite udeležbo ter sporočite svoje predloge in želje glede časa, trajanja in krajev izleta.

Prijave najpozneje do konca marca sprejemata Zveza slovenskih izseljencev, 9020 Celovec, Gasometergasse 10, ter avtopodjetje Sienčnik, 9141 Dobrla vas.

HODIŠE

V Dobenci, občina Hodiše, se je v stanovanju 72-letnega upokojenca Antona Kuesa v ponedeljek ob 16.30 vnel požar, ker se je upokojenec ukvarjal s petrolejem. Obлека Kuesa se je prav tako vnela. Požar sam so sostanovalci v hiši pogasili, upokojenca pa je moral rešilni voz s hudimi ožganinami (2. in 3. stopnje) zapeljati v deželno bolnišnico Celovec. Gmotna škoda ni bila velika.

ŽELEZNA KAPLA

(Pogreb Marije Haderlap)

V Lepeni je umrla Marija Haderlap, Vinklova mati. Kakor je v nagrobnem govoru dejal v imenu KZ-Verbanda dr. Luka Sienčnik, je bila ena od tistih žena, ki so v času največje stiske slovenskega naroda imele roke in srce na pravem mestu. Leta 1943 je policija poizvedovala za njenim možem; ker ga niso našli doma — odšel je v partizane — so pretepli 12-letnega sina, njo pa so čez nekaj dni zaprli in jo odgnali v taborišče Ravensbrück. Komaj je preživela, ker je dobila nezadostno hrano, a volja do življenja je bila močnej-

ša. Kakor živ mrlič je doživela osvoboditev.

Pogrebne obrede je opravil kaplan Leopold Zunder, ki je v svojem nagovoru poudaril njeno delavnost, pristrčnost in vernost. Na grobu se je od rajne poslovil v imenu kulturnega društva Peter Kuhar.

NOVA GRAMOFONSKA PLOŠČA IZ SEL

Na RTV Ljubljani je izšla nova gramofonska plošča selskega fantovskega kvinteta in ženskega seksteta pod naslovom „Oj, ti španič moj — slovenska ljudska pesem s Sel na Koroškem“. Spremno besedo na ovitku plošče je napisal dolgoletni umetniški vodja Slovenskega okteta dr. Valens Vodusek. Iz zelo obsežnega repertoarja so za ploščo bile izbrane stare selske domače pesmi.

Pri kvintetu sodelujejo: Franc Pristovnik, Pepi Oraže, Hanzi Roblek, Lojz in Florijan Kelih. Ženski sekstet sestavljajo Mira Oraže, Edit Jug, Hilda Pavlič, Erni Oraže, Marica Čebulj in Lidija Oraže.

Ploščo dobite v Mohorjevi knjigarni ter v Naši knjigi.

Ob 40-letnici smrti prešernoslovca T. Zupana

Več kot deset let bo od takrat, ko so v Klubu kulturnih delavcev v Kranju skušali dati znova veljavo skoraj pozabljenemu, a za prešernoslovje tako pomembnemu možu. Tista leta so spoštovalci največjega slovenskega pesnika poskrbeli za postavitve spominske plošče Tomu Zupanu na njegovi rojstni hiši v Smokuču, drugo pa na gradu na Okroglem pri Kranju, kjer je znameniti prešernoslovec v visoki starosti 98 let umrl. Vendar pa Zupanovo življenjsko delo, pet knjig zapiskov o Prešernovem življenju, ki naj bi v posebni zbirki izšlo primerno znanstveno in strokovno obdelano, doslej še ni prišlo na slovenski knjižni trg, da bi tako bilo dostopno širši javnosti. Že lani je v kulturni prilogi „Snovanja“ časnika Glas, ki izhaja v Kranju, Črtomir Zorec zapisal, da bodo verjetno izšli Zupanovi zvezki v faksimilirani obliki, kar bi bila najlepša oddolžitev spominu velikih življenjskih dejanj prešernoslovca Toma Zupana, na katerega je kulturna javnost danes tako rekoč že pozabila.

Pa vendar se mnogi starejši Kranjčani, seveda tisti v visokih letih, še vedno spominjajo častitljivega belolasega starčka, visokega moža, ki je skrbno oblečen z elegantno črno palico v roki prihajal vsak teden v Prešernovo mesto, predvsem zato, da bi kupil časopise in se pogovoril s številnimi prijatelji in stanovskimi tovariši. V Kranj je Tomo Zupan prihajal tudi takrat, ko so organizirali narodne prireditve. Nekdanji kranj-

ski gimnazijski profesor in krepak Slovenec, je kot duhovnik dosegel najvišje časti: poleg prve maše je slavil še zlato, biserno in železno mašo, 1899 pa mu je takratni papež Leon XIII. podelil častni naslov tajnega komornika — torej je Tomo Zupan tik pred prelomnico dveh stoletij postal monsignore.

Tomo Zupan, ki je dočkal dve leti manj kot sto let, si je za jesen svojega življenja izbral vasico Okroglo nad Savo pri Struževem pri Kranju. Sam je zatrjeval, da predvsem zato, ker leži Okroglo v srcu Gorenjske — njegove, pa tudi Prešernove! Potemtakem v neposredni bližini Kranja, kjer na starem pokopališču počivata neiztrohnjeni srca dveh pesnikov, Franceta Prešerna in Simona Jenka. Tako si je Zupan, ko mu je bilo 56 let, blizu podružnične cerkve Marije Magdalene na Okroglem, zgradil poslopje, podobno gradu. Leta 1895, ko je grad že stal, je Zupan bolj v šali kot zares dejal, da se počuti na Okroglem kot vlastelin, pač zato, ker je bilo njegovo posestvo precej veliko in tudi njegovo življenjsko domovanje je bilo na zunaj na moč podobno nekdanjim graščinskim trdnjavam fevdalne gospodke. Seveda pa Tomo Zupan, kakor sodi Črtomir Zorec, ni bil tiste vrste vlastelin, kakršni so bili trdosrčni graščaki. Le zato je bil tako rad vlastelin, ker je imel z grajskega stolpca izredno lep razgled domala po vsej Gorenjski. Potemtakem je ljubil lepoto svoje slovenske zem-

lje, še zdaleč pa mu ni prišlo na misel, da bi se skušal uveljaviti kot veleposestnik ali grajski mogotec.

Ko je leta 1905 stopil v pokoj, se je za stalno naselil na Okroglem, kjer je potem živel 32 let. Seveda se ni predal brezdelju, marveč je vneto zbiral vse dosegljivo gradivo o Prešernu, zapisoval spomine nanj in izpopolnjeval genealogijo Prešernovega rodu. Tako je Tomo Zupan ostal delaven vse do svoje smrti 8. marca 1937. „Narodnjak, kakršen je bil,“ piše Črtomir Zorec, „vse svoje življenje je tudi svojo ‚grajsko‘ kapelico, v kateri je kot upokojeni duhovnik maševal do zadnjih dni, posvetil slovanskima apostoloma, prebuditeljema sv. Cirilu in Metodu. To je bilo samoumevno, kajti Tomo Zupan je bil med ustanovitelji, še tam leta 1884, narodno-obrambne šolske družbe Cirila in Metoda, katere naloge je bila, da gradi slovenske šole na ozemlju, kjer je pretita nevarnost potujčevanja naših otrok. Tako stoji še danes na Koroškem in na Tržaškem nekaj takih šol. Povedati je treba tudi to, da je bil Tomo Zupan dolgo vrsto let ‚prvomestnik‘ oziroma predsednik Ciril-Metodove družbe. Sicer pa je bil mož pravi svetovljan. Precej je potoval po svetu. Tako se je dlje mudil v Nemčiji in na Češkem. Tako si ni pridobil le velike razgledanosti, pač pa tudi uglaženosti, kultiviranosti vedenja in življenja, kar ga je med znanci in prijatelji odlikovalo kot trdnega moža do njegove smrti.“

Takšne, kakršne so bile Zupanove zunanje manire, tako elegantna je bila tudi njegova drobna kaligrafična pisava, čitljiva še v starih letih. Zupanov jezik je bil prav tako nekaj posebnega, starosvetnega. Pisal je namreč starinsko slovenščino v prepričanju, da je tako pravzaprav edino prav in na mestu. Zanimivo je, da je od svojih založnikov zahteval, da mu morajo njegove zapiske tiskati natančno tako, kot jih je napisal v rokopisu. Skoraj v pozabo je šlo tudi spoznanje, da se je Zupan svojega bogatega arhaičnega jezika že v mladih letih naučil od jezikoslovca Metelka ter Stritarja in Levstika. Nekaj časa se je sledeč Levstikovim literarnim naukom in pisateljevim nasvetom podpisoval Župan in ne Zupan.

Tomo Zupan je bil med svojim dolgoletnim službovanjem po raznih šolah, na katerih je poučeval slovenščino in verouk, več let v Ljubljani občinski odbornik, v Kranju pa je predsedoval občinskemu šolskemu svetu. Vrsto let je bil ravnatelj ljubljanskega vzgojnega zavoda Alojzijeve, v tem času pa je predsedoval tudi Ciril-Metodovi družbi in je bil tako kot šolnik, vzgojitelj in narodni prebuditelj deležen visokega spoštovanja ljubljanskih in kranjskih meščanov, najbolj pa preprostih ljudi, ki so mu bili vedno blizu in jim je bil še posebno naklonjen. Leta 1868 je Tomo Zupan

nastopil službo profesorja slovenščine in verouka na kranjski gimnaziji. Na njej je poučeval enajst let, v Kranju pa je bil tako rad predvsem zaradi zbiranja zgodovinskega gradiva o Prešernu, ki ga je tudi največ našel v hiši takratnega lekarnarja in župana Karla Šavnika. V Šavnikovo hišo je, kakor se spominja Črtomir Zorec v svojih zapisih, prihajal skoraj vsak dan, vendar je šele v poznejših letih povedal: „Šele v Kranju sem začel ‚nabirati‘ Prešerna.“ Ob obiskih v lekarnarjevi hiši je Zupan pogosto vzkliknil: „Blažena zemlja, blaženo pokopališče, blaženejšega Slovenska ne premore!“

V svojem dolgem življenju, saj so mu rojenice namenile več kot devet desetletij življenja, se je Tomo Zupan udeleževal na najrazličnejših področjih, predvsem pa na pedagoškem, publicističnem, organizacijskem, zgodovinskem in celo slikarskem! Vendar je kljub široki razvejanosti svojega kulturnega delovanja svoje slovstvene moči v največji meri posvetil Prešernu. Brez dvoma ne brez vzroka, saj je bil eden najbližjih sorodnikov Prešernove rodovine z Vrbe. Njegova mati Mina, rojena Frtinova, je bila pesnikova sestrična. Že po tradiciji ožjih Prešernovih sorodnikov je bila Zupanova mati na moč podobna pesniku, svojemu bratrancu. Rodbinska zveza je bila brez dvoma najbolj poglobljen vzrok, da se je Tomo Zupan še v gimnazijskih letih posvetil Prešer-

nu in njegovemu življenju. „Svoj slavospev velikanu slovenske poezije,“ pravi Črtomir Zorec, „je zasnoval še predno je minilo deset let od Prešernove smrti v Kranju, ko je 1858 v svoji maturitetni nalogi ‚Prešeren-Koseski‘ odločno zapisal in se postavil na Prešernovo stran, kljub temu, da so tista leta po šolah, na javnih prireditvah in po časopisih slavili le Koseskega. Potem je Zupan vse svoje življenje posvetil Prešernu, razmišljal je o pesniku, zbiral in ohranjal poznejšim rodovom najbolj zanimive drobce iz Prešernovega življenja in se naposled uvrstil med prešernoslovce, ki jim v slovenski literarni zgodovini pripada častitljivo mesto.“

Tako je kot pesnikov sorodnik in rojak iz bližnje Smokuče, lahko kaj hitro prišel v stik s še živečimi Prešernovimi sestrami. Zbrano gradivo je potem objavljaval v „Ljubljanskem zvonu“, v „Mladiki“ in v drugih takratnih leposlovnih revijah in časopisju, nekaj zaokroženih poglavij pa je izdal v posebni knjigi „Kako Lenka Prešernova svojega brata-pesnika popisuje“, ki jo je 1933 založila Mohorjeva družba. Večina Zupanovih zapiskov, ki so zbrani v posebnih zvezkih, je bila doslej na razpolago le prešernoslovcem kot študijsko gradivo, vse ohranjene zvezke vlastelina z Okroglega pa hrani Narodna in univerzitetna knjižnica v Ljubljani. Vse svoje zapiske je Tomo Zupan naslovil z enotnim nazivom „Črtice iz dr. Prešernovega življenja ter sploh od Ribičeve rodovine“. Spomine na pesnika je Zupanu obujala takrat 69-letna (Nadaljevanje na 6. strani)

Mejnik v naši znanosti

V LJUBLJANI IZŠLA ETIMOLOŠKI SLOVAR IN MEGISERJEV „THESAURUS“

Pred nedavnim je izšel v založbi Mladinska knjiga „Etimološki slovar slovenskega jezika“, ki ga lahko imenujemo življenjsko delo priznanega slovenista univerzitetnega profesorja Franceta Bezlaja. Prva knjiga, ki obsega besede od A do J je seveda šele začetek, kajti čez tri leta naj bi objavili drugo knjigo (K do O). V celoti nameravajo izdati štiri knjige, zadnja bo vsebovala tudi seznam posameznih gesel, dopolnila in morebitne popravke. S popolno izdajo etimološkega slovarja bodo zapolnili hudo vrzel v naši jezikovni znanosti. Seveda pa tak slovar ni pomemben samo za slovansko, ampak za celotno, zlasti primerjalno jezikoslovje nasplo. S tem bo dobila slovenščina v mednarodni jezikovni znanosti tudi mesto, ki ji povsem pripada. Priznati moramo namreč, da smo zlasti na slovanskem področju nekoliko v zaostanku.

Pri tiskovni konferenci, ki so jo priredili v torek, 22. februarja, je navzoče pozdravil predsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti univ. prof. Janez Milčinski. Ob tej priložnosti so predstavili tudi novo izdajo Megiserjevega slovarja „Thesaurus polyglottus“ (latinsko-nemško-slovanski), ki je izšel leta 1603. Novo Priredbo je pripravil Jože Stabe.

Tiskovno konferenco je vodil upravnik Inštituta za slovenski jezik in podpredsednik SAZU Bratko Kreft, ki je med svojim nagovorom tudi poudaril, da sta oba slovarja izšla blizu 90-letnice Etimološkega slovarja slovanskih jezikov, ki ga je izdal znani slavist na dunajski univerzi Fran Miklošič, ki je bil v marsičem zgled Francetu Bezlaju. Ob tej priložnosti je Bezlaj tudi naglasil potrebo po izdaji Historičnega slovarja slovenskega jezika, ki ga pripravljajo pri SAZU. Uvod v to delo pa naj bi bila tudi priredba Megiserjevega dela, ki je bilo osnova

številnim poznejšim avtorjem, ki so se ukvarjali na Slovenskem s slovanskim delom in slovensko kulturo. Megiserjev slovar pa je priča, da so slovenščino obravnavali nekoč na ozemlju Koroške bolj enakopravno, saj je Hieronim Megiser, Nemec po rodu, nekaj časa deloval tudi v Celovcu.

Obe novi knjigi je tiskala tiskarna Ljudske pravice. Etimološki slovar je izšel v nakladi 1500 izvodov, stane pa 450 dinarjev.

DOM v TINJAH

Od sobote, 12. 3. 1977, ob 15.00, do nedelje, 13. 3. 1977, do 13.00

DNEVI SREČANJA ZA DIJAKINJE

6., 7. in 8. razreda srednjih šol in za druga dekleta od 17. do 19. leta
Voditelj: mag. Janez Olip

Od petka, 18. 3. 1977, ob 18.00, do nedelje, 20. 3. 1977, do 13.00

DNEVI SREČANJA IN MEDITACIJE

za dijake 6., 7. in 8. razreda srednjih šol
Voditelj: rektor Jože Kopeinig

Od petka, 15. 4. 1977, ob 19.00 do nedelje, 17. 4. 1977, do 13. ure

„ŽIVLJENJE V DVOJE“

Tečaj za dekleta in fante; priprava na zakon
Referenti: zdravnik, sodnik, mati, duhovnik

Od ponedeljka, 21. 3. 1977, ob 9.00, do srede, 23. 3. 1977, do 13.00

DUHOVNE VAJE ZA MEŽNARJE IN MEŽNARICE, CERKVE KLJUČARJE IN VSE DRUGE CERKVE NASTAVLJENKE IN NASTAVLJENCE

Voditelj: prelat Aleš Zechner

Rationaler und
komfortabler
mit STROM

Besuchen Sie die Ausstellung
der Kärntner Elektrizitäts-AG
bei der GAST 77

kelag

Besonderes ist besser
denn das Andere haben Viele!
Deshalb lieber gleich

Kova-Küchen

St. Kathrein b. Schiefing ☎ 04274-29 5518
Klagenfurt, Rothauerhaus ☎ 86292

Prodám ali oddajam za do-
smrtno rento kemično čistil-
nico. Potrebno je nekaj de-
narnih sredstev. Dopisi pod
„07.078“ na ÖWG-Klagenfurt/
Celovec.

Šime Martinjak:

Aretacija in doživetja v taborišču Buchenwald

(10. nadaljevanje)

POROČILO KRZNARJEVE MOJCIJE

Ko sem leta 1939 hodila na obisk k svojim sorodnikom na Koroško, sem zvedela, da so Šimija Martinjaka zaprli in odpeljali v taborišče. Z vsakim obiskom sem bolj razumela za kaj gre. V Ledincih, Rožeku, Št. Jakobu, povsod se je vedno bolj govorilo nemško, čeprav so prej govorili nemško le učitelji, poštar, župan in še kdo.

Pravzaprav je to šele uvod v to, kar hočem napisati. Tiste dni si pač nisem mislila, da ne bo več tako dolgo, ko bom šla na isto pot kot Šimej in kasneje tudi v isto taboriščno povelje Buchenwald.

Ne bom na dolgo opisovala svoje kalvarije interniranke od leta 1942 pa do osvoboditve leta 1945, saj je bilo tega že veliko napisanega, vendar za tiste še premalo, ki še danes omalovažujejo našo borbo.

Najprej sem v Ljubljani okusila, kaj zna italijanski okupator, saj sem po zaporu v sodišču in belgijski kasarni odromala v taborišče na Rab. Tam smo na koruznem polju v Kamporu sami postavljali šotore, v katerih smo preživeli strašno lakoto, povodenj in smrt prenekaterih tovarišev in otrok.

Ko sem se leta 1943 vrnila domov, sem se kmalu povezala na terenu Šiška z nekdanjimi tovariši, kar me je pa po nekaj mesecih zopet potisnilo tedanjim krvnikom v roke. Seveda se to ne bi zgodilo, če naša ljuba domovina ne bi imela toliko izdajalcev. Kako so znali mučiti belogardistični rablji, vedo vsi tisti, ki so preživeli njihova zasljevanja.

Sledil je transport iz Ljubljane v daljno Nemčijo, v znano taborišče Rawensbrück. Takrat sem mislila, da sem star taboriščni maček in da bom že vse vedela, kaj znajo nacistični poveljniki. Toda, ko so nas popolnoma slekli, obrili in nam kar v glave pometali razne kose obleke in čevlje, pa če je imel eden številko štirideset drugi pa šestintrideset in na vsaki obleki na hrbtu všit križ popolnoma druge barve, sem vedela, da so tu zopet drugačne metode. V taborišču sem srečala toliko znank iz Hrušice in Jesenic, da sem se kar zgrozila. Sem namreč Hruščanka

in napisati bi vam morala preveč, kako sem prišla v roke Italijanom. V nekaj tednih v taborišču, smo doživele marsikaj in to strašnega poniževanja, saj smo morale kakor sužnje vleči železni valj, da bo taboriščna cesta bolj gladka. Pri tem pa nam je gestapovka delila pospeške z bičem. Neprestano smo se morale slačiti, pa če nam je nekakšna komisija pregledala samo dlani. Naša cebrasta obleka pa je morala biti zložena tako natančno, da je bila vidna številka. Saj tu smo bile le še številke. Strašna pedantnost, kaj ne! V posodah za našo minimalno hrano, juha s peso, pa je na dnu bil kupček zemlje in peska.

Od tu sem morala na ponovni transport in to kam? Nobena od nas ni vedela. Z bičem v roki in z zvestim spremljevalcem, psom, med vpitjem „Weiter, weiter, Sauhaufen“, so nas gestapovke odvedle na nasip, kjer nas je čakal vlak živinskih vagonov. V vsak vagon so nas natlačili toliko, da ni bilo bojazni, da bi katera padla in to je bilo potovanje brez hrane. Toda pri vsem tem morala ni padla. Iz vseh vagonov se je na jezo gestapovk oglašala pesem. Prišle

smo v delavno komando Schenfeld pri Leipzigu, ki je spadala pod koncentracijsko taborišče Buchenwald. Tukaj pa smo doživljale ponovne strahote. Ne samo, da smo morale dvanaest ur na dan delati v težki industriji, so nas ob vsaki priliki mučili in šikanirali. Bile smo v cebrastih oblekah iz grobega blaga brez kakšnega spodnjega perila, na nogah pa lesene cokle, ki so dan na dan do krvi ožulile noge. Kakar smo imele dnevno delo, smo morale že ob štirih zjutraj stati uvrščene po pet na tako imenovanem „apelu“. Ko pa smo se po dvanajsturnem delu vrnile, so nas na enakem apelu zopet prešteli. Nešteto krat smo morale po delu za kazni stati na apelu, po dve uri z dvignjenimi rokami. Zakaj smo bile kaznovane, pa nam ni nihče povedal. Ko smo tako zjutraj v temi čakali na apel, se je iz naših src uglasila borbena pesem. Navadno so začele Rusinje, potem pa smo pele vse, Grkinje, Čehinje, Poljakinje in Jugoslovanke. Privedle so gestapovke v svojih palerinah in mlatile z biči kamor je padlo, me pa smo hitro skrile svoje glave. Če danes vidim netopirja, se spomnim na

tiste gestapovke v palerinah. Na takem apelu se spominjam strašnega dogodka. V prvi vrsti je stala Francozinja, ki je imela še od doma lakirane nohte na nogah. Ne vem kako, da do takrat tega nihče ni opazil. Naenkrat je to videl poveljnik, vzel izza pasu bodalo in ji odsekal prste. Zakričala je in se zgrudila. Me pa je nismo smele pobrati. Kaj se je dalje zgodilo, nismo nikoli izvedele. Doživele smo še več strahot. Pred našimi očmi so mučili in streljali zapornice, jih vlačili v temnice in še in še.

Kadar smo v tovarni doživele bombardiranje, so nas nagnali v kleti, kjer je bilo ob vhodih z velikimi črkami napisano, da je zaklonišče samo za nas, saj so bili že vsi stropi razpokani. Ko pa smo nekoč v taborišču morale v klet, smo sedele na nekih zabojih. Ker je eno od internirank zanimalo, kaj bi bilo v njih, je zaboj odprla. In groza, v zaboju je ležala gola mrtva interniranka.

Gestapovke so imele na rokah železne bikserje, s katerimi so neusmiljeno tolkle po naših hrbtih, ko so nas po končanem alarmu zopet prignale na delo.

Naše taborišče je bilo ograjeno najprej z žico, v kateri je bil električni tok, za njo je bil širok jarek z vodo, zvita bodeča žica in še stražarnice z žarometi.

(Dalje prihodnjič)

Ob 40-letnici smrti prešernoslovca T. Zupana

(Nadaljevanje s 5. strani)

edina še živeča Prešernova sestra Lenka v letih 1880, 1881, 1885, 1888 in 1889. Svojim zapiskom na rob je Tomo Zupan med drugim zapisal:

„Mogoče, da se bo v tej pričujoči skromni knjižici marsikaj marsikomu zdelo premalenkost in odveč. A meni je bila misel, da tudi le drobtinice od mize pesnikovih ljudi imajo za pravega pesnikovega častilca svojo slast.“ Torej si brez Lenkinih pripovedi o bratu-pesniku vlastelinu z Okroglega, danes ne bi mogli predstavljati popolne podobe o Prešernovem življenju, ki bi bila brez Zupanovega deleža mnogo bolj siromasna. Ko je v letih 1881 in 1882 začel Zupan v „Ljubljanskem zvonu“ objavljati zgodbe iz Prešernovega življenja, je bilo, kakor meni Črtomir Zorec, to priljubljeno čtivo, tako za učene in razgle-

dane prešernoslovce, kakor za preproste pesnikove častilce, predvsem pa pravo literarno odkritje. Prav po zaslugi njegovega rojaka iz Smokuča so bralci prvič zvedeli o zanimivostih iz Prešernovih otroških let, ki jih je preživel v Vrbi, pa o prvih šolah na Kopanju in v Ribnici na Dolenjskem, o pesnikovih dijaških letih v Ljubljani in o visokošolskem študiju kasnejšega pesnika na Dunaju.

Poleg Lenkinih spominov na brata-pesnika je Tomo Zupan 1934 v „Mladiki“ objavil še vrsto izjemno zanimivih zapisov o Prešernovi rodovini. Med drugim je Tomo Zupan priobčil obsežne biografije o obeh pesnikovih bratih, Juretu in Jožetu, o sestri Jeri, stricih Francu in Jakobu Prešernu, o starem stricu Jožetu Prešernu ter o botru Jakobu, bolj znanemu kot „vrbenjskemu Boštjanu“. Sestra Jera je po pesnikovem prepričanju bila

med vsemi Prešernovimi sestrami „najbolj pismena“, zato jo je tudi najbolj „obrajtal“. Kljub temu je umrla v veliki revščini na Blejski Dobravi, ob njeni smrti pa je Tomo Zupan zapisal: „Če si, neznani popotnik, pripotoval tu sem, daruj Prešernovima sestrama še korak do njunega groba. Pesniku pisalka na Dunaj, Jera in njena oskrbnica, Katra, do zadnjega vzdihaja, sta tu. Skupaj ležita v nevzdramnem spanju. Naj ti ne bosta premajhni, ti kmečki pesnikovi sestri...“ O tem, kakšen je bil pesnikov stric Jakob, je Zupan zapisal: „France je strica Jakoba zelo rad imel. Stric so bili tako veselega srca kot on sam. Bili so strašno fletni in družabni. Bili so majhen, zelo majhen mož, ki so po navadi imeli moža drugače meriti: mož se od ušes gori meri! Smejali so se glasno, da se je daleč razlegalo. Stric Jakob, kurat na Šmarni gori, so

bili kot dohtar, skoraj nič niso prihranili...“ Bržčas tega Zupan ni zapisal kar tako, saj se je Prešeren večkrat šalil, da je Šmarna gora „njegova teta“. Tistim, ki tega niso verjeli, je zatrdil pač po svoje: „Šmarna gora ima mojega strica, potem je ona moja prava teta!“

Zupanovi zapisi o drugem pesnikovem stricu Francu, kuratu na Skaručni pri Vodica, živo spominja na trpko usodo Ribičevih iz Vrbe. Zgodilo se je, da je šla pesnikova mati Mina živeti in umreti k sinu Juriju na Koroško, oče Šimen je odšel k bratu Francetu, pri katerem je živel le nekaj mesecev in kmalu, še isto leto, od žalosti in bolezni umrl. Črtomir Zorec je v „Snovanjih“ zato tudi zapisal:

„Tako vsaksebi spe Prešernovi: mati v Šentropu na Koroškem, oče Šimen v Vodica, Lenka v Ljubljani, France v Kranju, Jurij v Ovčji vasi v Kanalski dolini v Italiji, Jera in Katra na Blejski Dobravi, stric Jakob na Šmarni gori, stric Franc v Vodica, stric Muhovec pa v Štebnju na Koroškem.“ Zato je velika Zupanova zasluga, da je s svojim obsežnim in temeljitim rodovnikom Prešernovih prednikov po očetovi in materini strani, edinim, ki ga hrani zakladnica slovenske literarne zgodovine obogatil prešernoslovje in pojasnil prenekateri dvom o tem ali onem pesnikovem predniku. Sicer pa je Zupan z nenavadno vnemo in zagriženostjo iskal in zbiral tudi vse dosegljive predmete in opremo, ki je bila nekoč Prešernova last ali pa je bila v njegovi rabi.

Sprva so bili ti predmeti in oprema shranjeni v posebni Prešernovi sobi v gradu na Okroglem, po Zupanovi smrti pa jih je dobil Deželni muzej v Ljubljani, kasneje pa so jih pripeljali v Prešernov muzej v Kranju in v Vrbo, nekaj pa jih je še danes v Ljubljani. Tako je vlastelin z Okroglega v dragoceno Prešernovo zapuščino prispeval poleg svojega bogatega literarnega dela tudi ostalo gradivo — več pesnikovih rokopisov, spričevalo in drugih originalnih listin, najbolj pa je dragoceno pesnikovo pismo z Dunaja z naslovom „Lubim staršem“, ki ga je Tomo Zupan iztrgal pozabi, da bi ga ohranil svojim, današnjim in jutrišnjim rodovom ne samo v pesnikov trajni spomin, pač pa, da ne bi pozabili tudi nanj, saj ga upravičeno uvrščamo med najzaslužnejše prešernoslovce na Slovenskem in zunaj njenih meja.

DR. FRAN DETELA:

9

Mala življenje

POVEST

„V hribih, v hribih,“ pritrdi Jurij.

„Take sile pa tudi ni, oče,“ se brani dekle. „Kako pa mala loka lepo leži in kratka njiva!“

Juriju je prišlo na misel, kaj, ko bi stopil v to službo. Mir bi imel nemara; toda v kakšne hribe bi prišel in v kakšno zimo! Od svojih krajev bi bil vendar ločen in družine bi ne bilo nobene. Ne, v ta dolgčas pa ne!

Pečar se je bil poslovil s hčerjo in tudi Jurij odide. Zamišljen hodi nekoliko časa po mestu, a vsega se je že naveličal. On ne pozna nikogar, in njega ne pozdravi nihče, in vendar se mu zdi, kakor bi se spogledovali ljudje za njim, kakor bi kazali nanj; če pa obstaneta po dva skupaj, je prepričan, da govorita o njem. Proč, proč, ljudem izpred oči! Jurij pozabi Pečarja in svoje obljube in hiti, kar more, proti Zalogu in od tod dalje za hribom ob Savi. Takega dne še ni imel za seboj. Kaj, ko bi ga tukaj v neznanim kraju kdo spazil! Kam bi se obrnil in kje bi dobil zavetja?

Zimski dan ne traja dolgo, zlasti če je oblačen. Temnilo se je že, ko dospe Jurij do broda. Čim bliže je prihajal, tem hitreje je hodil, tem češče se oziral nazaj, zakaj vedno se mu je zdelo, da hiti kdo za njim. A megla se je

bila razgrnila, in komaj je razločil ribičevo hišico onstran Save. Zanesljivejša pa so ušesa ponoči. Vedno glasneje so se slišali in vedno bolj se bližali koraki brzih nog. Temu človeku se mudi, si misli Jurij, morda hodi za mano, ker sem mu zbudil sum. Na pol v teku doseže breg. Čoln je bil k sreči pri tem kraju, zakaj ribičev fant je bil ravno pripeljal neko žensko in že odrival, ko priteče Jurij. Na njegov klic primakne zopet čoln in Jurij skoči vanj.

„He! Počasi!“ vpije fant. „Če ne, bova zajela ali pa se prevrneva oba.“

„Tiho bodi pa vozi urno!“ ukaže Jurij. Krepko se upre brodnik v drog in odrine čoln od kraja.

Kmalu se začuje od brega sem močan glas: „He, brodnik, stoj, pazi nazaj!“

„Takoј vridem, takoј,“ zavpije fant in vozi dalje.

„Nazaj, hudič! Če ne, streljam,“ se sliši vdrujo.

„Žandar je,“ zagodrnja brodnik in obrne drog, zakaj dobro znani pok petelina na puški je pričal, da se mož ne šali. Jurij se ni motil, hodil je nekdo za njim, bodisi nanj opozorjen ali pa je njegova plaha osebnost sama ob sebi obrnila sum nase.

Zdaj ni bilo časa premišljevat! Jurij stopi k brodniku in mu reče zamolklo:

„Fant, če ne voziš dalje, te zadavim,“ in mu položi roko na ramo. A fant ni bil strašljiv.

„Kaj, ti mene, ti, drvar!“ zavpije in ga sune v obraz. Komaj se je bil Jurij umaknil. Zdaj pa zgrabi brodnika za prsi in ga potlači v čoli. Čoln se prevaga in oba se zvrneta v Savo. Kakor bi trenil, se razpustita v hladnem elementu, skušaja se rešiti; čoln pa plava mirno po Savi dol. Dasi je znal Jurij dobro plavati in ni imel daleč do brega, vendar

zleze le z največjim trdom ves otrpel iz vode; takega mraza še ni užil in obleka ga še nikdar ni tako težila. Na krik je bil prihitel stari ribič. „Oho, oho!“ vpije in razprostre roki proti Juriju, kakor bi ga hotel udržati; a ni mu bila resnica, tudi bi ga ne bil premogel, in več mu je bilo na tem, da pomaga sinu iz vode. Daleč je bil že Jurij, ko prikolne fant iz Save.

„Da bi vse biriče zlodej vzel,“ se huduje. „Kje bomo pa zdaj čoln iskali?“ —

„Ah, čoln!“ ga tolaži starec. „Dol h Krivcu stopim, in na ovinku ga bomo dobili v dračju, ti pa glej, da se posušiš!“

Jurij pa je bežal v hrib kakor obstreljena zver, ne oziraje se ne na desno ne na levo. Ves je bil moker, in zeblo ga je, a ko je lezel dobre pol ure navkreber po spolzki stezi, mu je že tekel vroč pot od čela po obrazu. Tako hodi dolgo dolgo po poti, ki se je komaj poznala. Nikdar se mu še ni zdel hrib tako visok, nikdar tako strm; komaj prekorači en vrh, že stoji drug nad njim in zadaj zopet drug, brez konca in kraja. Kakor bi ga zlodej v krogu vodil, tako blodi sem in tja po temoti. Naposled ugleda visoko nad seboj brlečo luč. Hvala Bogu! zdihne, vendar pridem do ljudi, in poskusi pot naravnost proti luči; a kmalu se prepriča, da je tod svet zaprt; skoraj navpič se dviga skala mnogo sežnjev visoko, in nikjer ni nobene steze. Tu ne pomaga nobeno premišljevanje; obiti se mora strmina! Jurij se upira in upira na vso moč in prileze slednjič na vrh. Kar nič ni vedel, kje je; razgled mu je vzela temna noč in ne more se spomniti, da bi že katerikrat videl ta kraj in to hišo. Komaj stori par korakov proti zaželenemu prenočišču, kar zarjove nad njim velik pes in ga ustavi.

TV AVSTRIJA

1. PROGRAM

NEDELJA, 13. marca: 15.40 Kraljica morskih roparjev — 17.00 Pan tau — 17.30 Čebela Maja — 18.00 Klub seniorjev — 18.30 Avstrijska narodna glasba — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki 1 s kulturo — 19.50 Šport — 20.20 Zima, ki je bila poletje; televizijska igra po romanu Sandre Parretti, 1. del.

PONEDELJEK, 14. marca: 9.00 Am, dam, des — 9.30 Literarni študio — 10.00 Johana, devica Orleanska — 10.30 Ognjeni zmaj (veseli film) — 17.30 Am, dam, des — 18.00 Raj živali — 18.30 MI — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki 1 s kulturo — 20.00 Šport — 20.55 Ceste San Francisca, kriminalka — 21.45 Poročila.

TOREK, 15. marca: 9.00 Am, dam, des — 9.30 Abeceda fizike — 10.00 Formalna logika — 10.30 Švedski slavec, film — 17.30 Am, dam, des — 18.00 Zwickelbach & Co., nova 13-delna serija — 18.30 MI — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki 1 s kulturo — 20.00 Tiralnica, literarna novost: Claus Stiller (obravnavna nacional-socializem in fašizem) — 20.55 Zelo ljubljena Avstrija: Štajersko-koroška meja — 21.40 Hiša ob Eaton Place — 22.25 Poročila.

SREDA, 16. marca: 9.00 Oddaja z

mišjo — 9.30 Kmetijstvo danes: Gnojenje — 10.00 Neznano sosodstvo — 10.30 Formicula: Filmska utopija — 17.00 Nezaželeni gostje: Lutke — 17.25 Oddaja z mišjo — 18.00 Risanka z Adelheido — 18.30 MI — 18.50 Oddaja SPÖ — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki 1 s kulturo — 20.00 Zima, ki je bila poletje, 2. del — 22.05 Poročila.

ČETRTEK, 17. marca: 9.00 Am, dam, des — 9.30 Ljudsko gospodarstvo — 10.30 Podjetje Pappkamerad: Vesele pustolovščine — 13.00 Veleslalom moških 1 — 13.55—15.00 Veleslalom moških 2 — 17.30 Am, dam, des — 18.00 Junaki zraka: Začetki letalstva (10) — 18.30 MI — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki 1 s kulturo — 20.00 Mož z La Mancha, musical — 22.05 Poročila — 22.10 Veleslalom moških.

PETEK, 18. marca: 9.00 Am, dam, des — 9.30 Prvih 365 dni v življenju otroka: Dojenček je star 12 mesecev — 10.00 Zvoki izpod človeške roke: Orgle — 10.55—12.15 Slalom moških 1 — nato okoli 12.15 Klub seniorjev — 13.00—14.00 Slalom moških 2 — 17.00 Am, dam, des — 18.00 Vabimo k mizi: Kuhanje — 18.30 MI — 18.50 Oddaja Zvezne gospodarske zbornice — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki 1 s kulturo — 20.00 Kung Fu — 20.55 Horiconti — 21.40 Šport — 21.55 Kasanova iz Benetk, komedija — 23.20 Poročila.

SOBOTA, 19. marca: 15.25 Zadnji dunajski fijakar, glasbena veseloigra — 17.00 Risati — barvati — oblikovati — 17.30 Morski roparji na obali, pust-

lovščine — 18.00 Pan-optikum — 18.30 Dobra volja z glasbo — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki 1 s kulturo — 19.55 Šport — 20.15 ... kako bo spomladi, Heinz Conrads — 21.40 Šport — 22.05 Umor, vštet v ceni vozovnice, kriminalka — 23.35 Poročila.

2. PROGRAM

NEDELJA, 13. marca: 17.00 Evropsko prvenstvo lahke atletike v dvorani — 18.45 Potovanje brez povratka, ljubezenska zgodba — 19.50 Možje brez živcev, kriminalka — 20.00 Bazar knjig — 20.20 Prizma: Zdrava klofuta?, ukinitev nasečnosti v praksi — 21.40 Brez nagobčnika.

PONEDELJEK, 14. marca: 17.30 Abeceda fizike — 18.00 Angleščina — 18.30 Dediči luči, vera v perziji — 19.30 Formalna logika — 20.00 Hiša ob Eaton Place — 20.55 Vzpon človeka — 21.45 Čas v sliki 2 — 22.15 Prizanesti: Konflikt 10-letnega fanta: Čut za pravičnost — ljubezen staršev.

TOREK, 15. marca: 17.30 Kmetijstvo danes: Gnojenje — 18.00 Angleščina — 18.30 Fantazija ustvarjanja — 19.30 Neznano sosodstvo: Liechtenstein — 20.00 Svet Jeane Harlow — 22.10 Čas v sliki 2 — 22.45 Klub 2.

SREDA, 16. marca: 17.30 Gospodarstvo — 18.00 Francoščina — 18.30 Majčkeni gigantje: Insekti — 19.30 Razmišljajoči kalendarji — 20.00 Majhne žepne spretnosti — 20.55 Človek iz stekla — 21.40 Čas v sliki 2 — 22.15 Heroji Zapada.

ČETRTEK, 17. marca: 17.30 Prvih 365 dni v življenju otroka: Dojenček je star 12 mesecev — 18.00 Ruščina — 18.30 Kontrapunkt, glasbeni magazin — 19.30 Zvoki izpod človekove roke: Orgle — 20.00 Smrt pred umiranjem, film — 21.35 Čas v sliki 2 — 22.10 Klub 2.

PETEK, 18. marca: 17.30 Literarni študio — 18.00 Nemščina — 18.30 Portret: Gottfried Benn — 19.30 Angleščina — 20.00 Aktualno znanje — 20.55 Apropo film — 21.40 Čas v sliki 2 — 22.15 Kobra, prevzemite, kriminalka.

SOBOTA, 19. marca: 16.00 Koncertna ura — 17.00 Človek iz stekla — 18.00 Hollywood Star Playhouse — 18.30 Brez nagobčnika — 19.50 Galerija — 20.15 Edvard Munch — 22.05 Jazz.

TV Ljubljana

NEDELJA, 13. marca: 7.45 Poročila — 7.50 Za nedeljsko dobro jutro: Festival mladinskih pevskih zborov, 5. del barvne oddaje — 8.20 625 — 9.00 H. Fallada: Kmetje, bombe in oblast, barvna nadaljevanka — 10.35 Raziskovalci, barvna oddaja — 11.25 Mozaik — 11.30 Ljudje in zemlja — 12.30 Poročila — Nedeljsko popoldne: Krížem

kražem — Morda vas zanima — Vesele tobogan: Rakek — Okrogli svet — Film: Waterloo — barvni film — Moda za vas — 17.00 Evropsko dvoransko prvenstvo — barvni prenos iz San Sebastiana — 19.15 Risanka — 19.30 TV dnevnik — 19.50 Tedenski gospodarski komentar — 19.55 Propagandna oddaja — 20.00 A. Marodić: Marija, barvna nadaljevanka — 21.15 Srečanje z Vzhodom, barvna dokumentarna oddaja — 21.45 Športni pregled — 22.45 TV dnevnik.

PONEDELJEK, 14. marca: 8.10 TV v šoli — 9.30 TV v šoli — 10.05 TV v šoli — 14.10 TV v šoli — ponovitev — 16.20 Kmetijska oddaja — 17.05 Glasbeni ciciban: Trgovina in pol — 17.15 Narava Japonske, barvni film — 17.40 Obzornik — 17.55 Prvih 365 dni v otrokovem življenju, barvna oddaja — 18.25 Mozaik — 18.30 Dogovorili smo se — 18.45 Mladi za mlade — 19.15 Risanka — 19.30 TV dnevnik — 19.55 Propagandna oddaja — 20.00 M. Bluwal: Umreti na soncu, barvna TV-drama — 21.30 Propagandna oddaja — 21.35 Kulturne diagonale — 22.15 Mozaik kratkega filma — 22.35 TV dnevnik.

TOREK, 15. marca: 16.05 Šolska TV: Zemlja se spreminja, iz cikla Geografija za srednje šole — 17.10 V znamenju dvojčkov: O zaspanem zajčku in njegovi hišici — 17.30 Pika nogavička — serijski barvni film — 17.55 Obzornik — 18.10 Jugoslovanska zabavna glasba — barvna oddaja — 18.40 Mozaik — 18.45 Čas, ki živi: Jelenov žleb — 19.15 Risanka — 19.30 TV dnevnik — 19.55 Propagandna oddaja — 20.00 Diagonale — 20.30 Barvna propagandna oddaja — 20.35 A. J. Cronin: Zvezde gledajo z neba, barvna nadaljevanka — 21.25 Ohridsko poletje: Komorni orkester RTV Skopje — 22.00 TV dnevnik.

SREDA, 16. marca: 17.00 Deklica Delfina in lisica Zvitorepka, ponovitev barvne lutkovne serije — 17.15 Ukročeno oko: Ujemimo življenje, barvni film — 17.40 Obzornik — 17.55 Ne prezrite — 18.25 Mozaik — 18.30 Glasba takšna in drugačna, barvna oddaja — 19.15 Risanka — 19.30 TV dnevnik — 19.55 Propagandna oddaja — 20.00 Film tedna: Tuja pisma, barvna oddaja — 21.30 Majhne skrivnosti velikih kuharskih mojstrov — 21.35 Včeraj, danes, jutri: Rak, upanje in razočaranje — 22.05 TV dnevnik.

ČETRTEK, 17. marca: 9.25 Planica: Smuški poleti, barvni prenos — 15.00 Šolska TV: Zemlja se spreminja, ponovitev barvne oddaje — 16.20 Smuški poleti — barvni posnetek iz Planice — 17.20 Colargol — barvna lutkovna serija — 17.35 TV obzornik — 17.50 Mozaik — 17.55 Čudoviti svet pajkov — barvni film — 18.40 P. Zidar: Sledovi časa, barvna oddaja iz serije Utonilo je sonce — 19.15 Risanka — 19.30 TV dnevnik — 19.55 Propagandna oddaja — 20.00 Dobričine — barvna nanizanka — 20.30 Pogovor o... (naša varnost) — 21.20

Miniature: M. Ravel: Nočne prikazni — 21.35 TV dnevnik — 21.50 Festival popevk — barvni posnetek iz San Rema.

PETEK, 18. marca: 9.25 Planica: Smuški poleti, barvni prenos — 16.05 Smuški poleti — barvni posnetek iz Planice — 17.05 Krížem kražem — 17.20 Pisani svet — 17.50 Obzornik — 18.05 Slovenski ljudski plesi: Bela krajina — III. del barvne oddaje — 18.35 Mozaik — 18.40 Prva pomoč, barvna oddaja — 19.00 Japonski športi: Karate, barvna oddaja — 19.15 Risanka — 19.30 TV dnevnik — 19.55 Tedenski notranjepolitični komentar — 20.00 Propagandna oddaja — 20.05 P. Heriat: Boussardelovi — barvna nadaljevanka — 21.05 Propagandna oddaja — 21.10 Razgledi: Trilogija v Bombay — jutro — 21.40 Barvna propagandna oddaja — 21.45 Ulice San Francisca — serijski barvni film — 22.35 TV dnevnik.

SOBOTA, 19. marca: 8.00 Colargol — 8.15 Z besedo in sliko: Deklica Delfina in lisica Zvitorepka — 8.25 P. Zidar: Ferenc, Ferenc — 9.05 Zverinice iz Rezije: Zajčkova zadnja želja — 11.30 P. Heriat: Boussardelovi — 14.55 Nogomet: Željezničar — Hajduk — 16.50 Glasbene miniature: Jazz orkester RTV Beograd — 17.10 Obzornik 17.25 Otroci železnice — mladinski film — 19.15 Risanka — 19.30 TV dnevnik — 19.50 Tedenski zunanjepolitični komentar — 19.55 Propagandna oddaja — 20.00 Ladja norcev — film — 22.20 Moda za vas — 22.30 TV dnevnik — 22.45 625.

Za dobro voljo

DOBRA VOLJA

„Zakaj si pa tako dobre volje, Tone?“

„Žena mi je ušla z drugim!“

„In zato si dobre volje?“

„Seveda! Zdaj bo oni drugi pomival posodo namesto mene!“

MED PSI

„Le zakaj vse norijo za tem psom?“

„Ueš, dolgolasec je.“

V AMBULANTI

„Zdravnik odpre vrata ter vpraša: Kdo čaka najdlje?“

Oglasi se mož, rekoč: „Gospod doktor, jaz! Že lansko zimo sem vam sekal drva pa mi še sedaj niste plačali!“

V KNJIGARNI

Janez pride v knjigarno in vpraša: „Imate, prosim, roman Mož gospodar žene?“

Knjigarnar: „Povprašajte na oddelku, kjer imajo pravljice!“

RADIO CELOVEC

NEDELJA, 13. marca: 07.05—07.35 Duhovni nagovor — Naj pesmica naša darilo vam bo...

PONEDELJEK, 14. marca: 13.45—14.30 Celovski radijski dnevnik — Revija koroških zborov.

TOREK, 15. marca: 09.30—10.00 Narodnozabavna glasba — 13.45—14.30 Celovski radijski dnevnik — Šport — Rdeče, rumeno, zeleno.

SREDA, 16. marca: 13.45—14.30 Celovski radijski dnevnik — Minute z... — Iz koroške literarne delavnice: Narečne pesmi Milke Hartmanove.

ČETRTEK, 17. marca: 13.45—14.45 Celovski radijski dnevnik — Družinski magazin.

PETEK, 18. marca: 13.45—14.30 Celovski radijski dnevnik — Krížarjenje po Sredozemlju: Izrael — (2).

SOBOTA, 19. marca: 09.45—10.30 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

RUTAR CENTER MÖBEL + ELEKTRO

Mladinska soba 4-delna

S 3660.-

Darujte za tiskovni sklad!

„He, ljudje božji!“ vpije Jurij. „Ali ni nobenega doma?“ Čez nekaj časa se vrata nekoliko odpro, in kakor se dozdeva Juriju, vpraša postarna ženica: „Matija, ali si ti?“

„Ne, jaz sem, jaz,“ odgovori Jurij. „Kdo pa je to?“

„Nekdo, ki je pot zgrešil, pa prosi, da bi ga prenočili.“ „E, ljubi moj!“ odvrne oni glas. „Pri nas te ne moremo prenočiti; pojdi tukajle dol do Simona, četrte ure daleč, tam te bodo vzeli pod streho; pa glej da ne padeš v brezno; pot je nevarna.“

„Ne, mati, prenočite me, mraz je,“ prosi Jurij. „Ravno nocoj ne morem; kar pojdi tod dol, boš kmalu tam.“

„Toda psa pokličite k sebi! Ta zverina me ne pusti mimo.“ A tega ni bilo treba, zakaj pes naenkrat glasno zalaja in steče na nasprotno stran in laja, priteče zopet k hiši in zopet izgine.

„To sta pa naša dva,“ pravi žena, in kmalu se pokažeta dve osebi, moška in ženska.

„Dober večer, Matija, dolgo vaju ni bilo,“ pozdravlja starka, stopivši iz hiše. „Tukaj je nekdo, če ga hočeš prenočiti.“

„Dober večer, oče!“ spregovori Jurij; a pes skoči zopet proti njemu in ga ne pusti naprej, dokler ga ne odžene gospodar.

„Kdo pa si ti?“ vpraša mož, ki se mu je reklo Matija. „Pojdi no bližje!“

„Oče, tisti je, ki je sedel zraven naju,“ šepne dekle, ki je spoznalo Jurija.

K Pečarju na Strmo peč je bil prišel Jurij.

„Glej ga, saj res!“ pravi Pečar in mu poda roko. „Kod pa hodiš in kako prihajaš sem?“

„Zašel sem bil.“

„No, to pa ni nič čudno ob takem vremenu. Še jaz sem moral paziti, ki sem že sto in stokrat hodil to pot. Sneg vse zmete. Zdaj pa kar hitro stopimo v hišo, da se ogrejemo.“

Tople izbe še nikdar ni znal Jurij tako ceniti kakor to noč. Mati prinese malo večerje, in tudi on mora prisesti.

„Kakšen si pa, fant?“ vpraša Matija. „Saj se te vse drži. Tako hude megle pa vendar ni.“

Jurij pove svojo nesrečo in se opravičuje, zakaj ju ni počakal; Matija pa prinese dva otepa slame v izbo, da se mu naredi postelja.

„Rozalka, kaj si pa vse nakupila?“ vpraša zdaj mati, in Rozalka razveže ruto in razkaže svoje zaklade. Vsake mu je nekaj kupila. „To je za mater, to za očeta, to za Simonovega Štefana, to pa za Anico.“

„Ali si tudi Štefanu kaj kupila?“ se nasmehne mati.

„Saj moram, ker je tako siten,“ odvrne Rozalka.

„Za našega gosta tukaj pa nimaš nič, Rozalka?“ vpraša oče.

Malo osupne deklica, zakaj nenadoma je prišlo vprašanje; ko pa začne Jurij dokazovati, da se tudi njemu spodobi majhen „odpustek“ za spomin, odvrne pogumno: „Bom pa tega dala, ki sem ga namenila Štefanu.“

„Kaj bo pa Štefan dejal?“ vpraša mati.

„Saj ne bo vedel. Dobi pa drugega,“ reče Rozalka in

odide z materjo v drugo sobo k počitku. Trudnega Jurija pa je že tudi spanec nepotrpežljivo čakal na slamnati postelji.

Ko razsvetli drugo jutro sonce snežene vrhove, najde Jurija že na nogah. Obleka je posušena in za odhodnjo mu natoči gospodar kupico brinovca domačega pridelka.

„Ta ogreje dušo,“ pravi mož, „in pozimi ni boljšega zdravila.“ Potem mu pokaže najzložnejšo pot v Dolino in prijateljsko se poslovita. „Če še katerikrat tod prideš,“ pravi Matija, „pa se še oglasi!“

Mož odide živini klast, Jurij pa stopa urno proti domu. Da je skoraj ves denar izgubil v vodi ali na potu, to mu ne dela mnogo skrbi; da je le zopet doma. Celo nekakšna škodoželjnost se ga loteva, ko pomisli, kako bo skahal lakomni Rožanec, kadar to izve. Ta Pečar je pa dober mož, si misli; da bi le ne bil v taki puščavi! Če bi le bilo malo niže doli, pa kar ostanem pri njem. Toda, hu! Nikjer nobene vode; sam kamen, sama skala! Sneg menda leži vse leto ondi. Škoda tako dobrih ljudi za tako pust kraj! — Tako je premišljeval Jurij na svojem potu in hvalil Boga, da ni tam gori v tem mrazu doma.

VIII

Bil je večer; nad Premčevo mizo je brlela svetilka in razsipala več dima krog sebe nego luči. Za mizo si je podpiral glavo Premec; Jurij in Miha pa sta sedela pri peči, ki se je ravno tako uspešno branila dajati gorkoto od sebe kakor luč svetlobo.

„Mokra drva nerada gore,“ pravi starec. „Pojdi, Miha, pa obrni štor!“

Miha uboga očeta in Jurij se tudi vzdigne. „Jaz pa prinesem,“ pravi, „par storžev turščice, da se posuše.“

(Dalje prihodnjič)

Izredno kvaliteten Dvořakov „Mrtvaški ženin“ na celovškem odru

Redki so koncerti med koroškimi Slovenci, ki dosegajo izvajalsko kvaliteto nedeljskega nastopa ljubljanskih gostov v Domu glasbe v Celovcu.

Zbor Glasbene matice ter Consortium musicum iz Ljubljane je s člani ljubljanske filharmonije ter radijskega orkestra (solisti: sopranistka Zlata Ognjanović, tenorist Jurij Reja ter baritonist Edvard Sršen) izvajal z dirigentom dr. Mirkom Cudermanom Dvořakovo kantato „Mrtvaški ženin“.

Izvedba kantate je bila za Celovec (nemška publika je bila redka) in za slovensko koroško publiko iz več vidikov izreden kulturni dogodek.

Krščanski kulturni zvezi, kot prireditelji koncerta, se je posrečilo posredovati vrhunske slovenske vokalne in instrumentalne ansamble. 80-članski zbor ljubljanskega društva Glasbene matice sodi med najkvalitetnejše amaterske zборе Slovenije, prav tako zbor Consortium musicum, ki je slovenski koroški publiko znan predvsem po gramofonskih ploščah Musica sacra; orkestra ljubljanske filharmonije ter RTV-Ljubljane sta svetovno znana in priznana instrumentalna ansambla. Člani ljubljanske opere so prevzeli solistični part kantate. Dirigent dr. Mirko Cuderman je postal znan s svojimi številnimi kvalitetnimi koncerti po Sloveniji n daleč preko nje, še posebej zaradi izvedb kompozicij, ki so po Sloveniji manj ali sploh neznane.

Izbira snovi — ljudska balada o mrtvem ženinu, ki pride po svojo ljubico — je bila ne samo za izvajalce, temveč tudi za slovensko publiko nadvse posrečena. Češko besedilo je prestavil v slovenščino Josip Stritar.

Grozotno-fantastična tematika je bila ena zelo priljubljenih motivov romantične literature sploh; enako romantična je težnja uporabe motivov ljudskega izročila.

Vse te elemente kaže tudi balada „Mrtvaški ženin“, kot si jo je zamislil Karel Jaromir Erben, avtor češkega originala, motivično mogoče nedosledno izpeljana, zaradi omiljenega, srečnega zaključka. Ljudski motiv „Mrtvega ženina“ je postal še posebno znan po pesnitvi nemškega pesnika G. A. Bürgerja „Lenora“. Najuspešneje jo je prestavil v slovenščino France Prešeren.

Dramatično snov je Dvořak instrumentalno z orkestrom ter vokalno z zborom in solisti izdelal do potankosti ter ustvaril enotnost besedila in glasbe.

Trodelna zgradba kantate popolnoma odgovarja motivu „tri“ v ljudskem pesništvu (v pesnitvi je ta motiv najmočnejše prisoten: tri leta ženin že ni poslal sporočila; trem verskim priročnikom se mora nevesta odpovedati: molitveniku, molekcu ter križecu; trikrat je dialog ženina z nevesto; trikrat je trkanje na okno, vrata itd.).

Dvořakova glasba se v izbiri tém in motivov ter v instrumentaciji zelo približuje ljudskemu značaju pesnitve. Dvořakove melodije so folklorno obarvane in zaradi tega tudi glasbeno manj večjemu doumljive.

Izvajalci, tako orkester kot zbor in solisti, so realizirali Dvořakovo kantato na zavidljivi kvalitetni višini. Precizno je pel zbor; sopranistka Zlata Ognjanović je prepričala v zahtevni in obsežni deklasi vlogi; ženinov glas (Jurij Reja) je zvenel še posebno v lirčnih me-

stih sočno in barvito — v bolj dramatičnih prizorih ga je preveč zakril orkester; zdaj umirjeno zdaj z zanosom je posredoval vsebino pripovedovalec Edvard Sršen; orkester je spremljal jasno in z volumnom, najlepše pa podkrepil dramatične situacije drugega in tretjega dela kantate; suveren in jasev v dikciji je dr. Mirko Cuderman ne le kot dirigent, temveč tudi kot interpret.

Z bučnim aplavzom so izvajalce nagradili številni poslušalci, ki s tem niso izrazili samo svojega zadovoljstva ob kvalitetni izvedbi, temveč tudi ob celotni zamisli koncerta.

Odklon tega koncerta s strani druge prosvetne organizacije pa je, povzeto tudi po mnenju publike, v fazi zbliževanja na kulturnem področju ter iz perspektive podviga kulture koroških Slovencev, treba oceniti kot skrajno nerazumljivo.

VELIKOVEC

(Dr. Friedrich Maierhofer mrtev)

Eden vodilnih uradnikov Kmetijske zbornice, 39-letni dr. Friedrich Maierhofer, se je 3. marca s svojim avtomobilom smrtno ponesrečil na cesti Trg—Celovec. Ni bil opasan. Dr. Maierhofer je bil med drugim tudi šef krajevnega ÖVP ter svetovalec velikovške rajfajznove zadrage.

(Prometna nesreča)

V Dobu, občina Velikovec, je v torek zjutraj 23-letni ključavničar Peter Riepl zaradi prevelike hitrosti s svojim avtomobilom zapeljal s ceste na Jezersko ter čelno zadal v skupino dreves. Riepl, ki je bil opasan, je bil hudo poškodovan in ga je požarna bramba Velikovec morala osvoboditi iz preostankov avtomobila, v katerih je bil stisnjen. Rešilni voz ga je nato spravil v deželno bolnico Celovec.

(Poskus posiljevanja)

V prehodu velikovške Burg je v ponedeljek popoldne neki neznan moški eno uro zadržal neko 15-letno poklicno šolarico iz Dobrove, ki je hotela na javno žensko stranišče, ter jo skušal posiliti. Storitve iščejo. Star je približno 45 let, je bolj debele postave ter 180 cm velik, ima temne nepočesane lase ter je bil neobrit. Oblečen je bil s temno volneno jopo ter temnimi hlačami.

ŠMOHOR

(Kdaj bo popravljena cesta do Ocen?)

Že več let občani zahtevajo, da bi se popravila in asfaltirala cesta, ki vodi iz Most do Ocen, vendar, se zdi, brezuspešno. Že za časa samostojne občine Brdo je takratni župan obljubil to lokalno cesto prilagoditi sodobnim prometnim zahtevam; kajti ravno za razvoj tujkega prometa — kmečkega turizma, ki ima za vso Zilo veliko bodočnost — je treba prav bolj odročne kraje približevati glavni prometni cesti.

Stanje ceste je poleti in pozimi tako, da je pravi čudež, da so letoviščarji pripravljeni po ozki in zvoženi, jamasti in blatni peščeni cesti voziti preko Most v Ocene. Vendar tujci dandanes prav take mirne domače kraje iščejo za svoj počitek.

Odlašanje občine Šmohor pri popravljanju ceste ne pomeni le neizpolnjevanje obljub, ampak še toliko bolj škodo za občino in za tamkajšnje domačine ter za celoten razvoj turizma za ves okraj.

Die Sopranistin Zlata Ognjanović lieh dem ach so hart geprüften Mädchen ihre herb-schöne Stimme bis zum innigen Gebet an Maria, Jurij Reja ließ seinen verführerisch strahlenden Tenor als Bräutigam aus dem Totenreich wirken, während der Bariton Edvard Seršen die nicht so dankbare Rolle des Erzählers sehr ökonomisch und daher steigerungsfähig mit metallenen Timbre bewältigte. Dabei kam ihm der 100 Sänger starke Chor stimmungsschildernd zu Hilfe, der insgesamt, besonders aber durch die völlige Ausgewogenheit der Stimmen bestach. Reine Intonation, exakte Einsätze und rhythmische Sicherheit waren einfach selbstverständlich. Auf ebensolche Art, nur mit einer viel umfangreicheren Aufgabe betraut, agierte das Orchester. Samtweicher Streicherklang, ein transparentes Holz und ein Blech, das wie Bronze tönte, ergaben zusammen jenen besonderen Zauber Dvorakscher Musik.

Der optische und auch akustische Eindruck dieses Konzerts war durch den Platzmangel auf der Bühne des Klagenfurter Konzerthauses etwas beeinträchtigt. Sänger und Musiker mußten auf sehr engem Raum wirken, ein höheres Podest mit mehr Stufen hätte dem Chorklang zum Vorteil gereicht. Vielleicht wird man sich einmal entschließen, die unförmige Orgel, die ja fast nie gespielt wird und daher nur als Kulisse dient, durch ein kleineres, dafür aber gutes Instrument zu ersetzen.

Der Besuch des Konzerts war recht gut, der Termin am strahlend schönen Sonntagnachmittag doch ziemlich ungünstig. Die freien Sitze im Saal hätten einen Teil des angestammten Klagenfurter Konzertpublikums, vor allem aber Musiker- und Chorsängerkreisen Platz geboten, die es versäumt haben sich anzuhören, wie man in der südlichen Nachbarschaft musiziert.

Adolf Frühberger

DAROV ZA TISKOVNI SKLAD:

Č. g. Nadrag, Skofiče	300.— šil.
N. N., Globasnica	100.— šil.
Mirko Isop, kaplan,	
Dobrla vas	100.— šil.
Andrej Ogris, Drabunaže	100.— šil.
N. N., St. Peter	50.— šil.
N. N., Žihpolje	50.— šil.
Martin Mikl, Radiše	50.— šil.
Matevž Fritz, Smiklavž	50.— šil.
Anton Kuchling, Velikovec	50.— šil.
Franc Dobrovnik, Dobrla vas	50.— šil.
Ignac Miklau, Dobrla vas	40.— šil.

Odmevi v nemškem časopisju

Kleine Zeitung, 8. 3. 1977

A. Dvorak war schon ihr Dirigent

Zehn Jahre später wurde die dramatische Kantate „Die Geisterbraut“ op. 69 von der „Neuen Welt“ hinweggefeht. 1885 wurde die Vertonung der Ballade Karel Jaromir Erbens in Pilsen uraufgeführt, obwohl sie für Birmingham bestimmt gewesen war: Ein Werk im Volkston, nicht zu schwer und mit einem Melodienreichtum, aus dem andere zwei Opern gemacht hätten: Schwermütig, slawisch sentimental, aber auch mit dramatischen Akzenten beim Geisterritt.

Ausgezeichneter Mittler hatte sich der Slowenische Christliche Kulturverband bei der Aufführung am Sonntag nachmittag im Großen Konzerthausaal versichert. Der rund hundertköpfige Chor „Glasbena Matica Ljubljana“ hatte das Werk schon unter Dvoraks Leitung 1896 in Wien gesungen und immer wieder gern aufgeführt. Spezialisten also, die wie das ein ganzes Symphonieorchester stellende „Consortium musicum Ljubljana“ hervorragend studiert waren und über gutes und viel junges Stimmaterial verfügen. Wie es sich für böhmische Musik ziemt, hatte das Orchester exquisite Bläser, für die stellver-

trete der Englischchronist mit seinen wehmütvollen Soll hervorgehoben sei. Solisten der Laibacher Oper bestritten die drei Solopartien: Der Sopran Zlata Ognjanović setzte packende Akzente im Monolog und gefiel besonders im innigen Mariengebet am Schluß, während der Tenor Jurij Reja als toter Bräutigam sich stimmlichen Glanz wieder erstemte. Mit markigem, tragfähigem Bariton setzte sich Edvard Seršen gegen den Chor durch, die beide die Erzählerrolle zu teilen hatten.

Solide geleitet wurde das Werk von Mirko Cuderman mit wohlgestimmten Tempi und sinnvollen Rubati: Ohne Dirigentenattitüden stellt er sich hinter das Werk und ist mehr als er wirkt. Eine schöne Aufführung einer Dvorak-Rarität.

gh.

Volkszeitung, Celovec, 8. 3. 1977

Der Christliche Kulturverband der Kärntner Slowenen hat zu seinem heutigen Konzert die Ausführenden aus Laibach geholt und dabei — wie zu erwarten — einen besonders guten Griff getan. Das umso mehr, als das aufgeführte Werk Seltenheitswert hat und wahrscheinlich in Klagenfurt erstmals erklang.

Drei vorzügliche Gesangssolisten, der ihnen ebenbürtige Chor „Matica Ljubljana“ und das nicht minder wohlklingende Orchester „Consortium musicum Ljubljana“ vereinigten sich unter dem Dirigenten Mirko Cuderman zur Wiedergabe der dramatischen Kantate „Die Geisterbraut“ von Anton Dvorak. Diesem Meister der slawisch-romantischen Symphonie, dessen Opern aber nicht sonderlich ins Gewicht fallen, gelang mit diesem Mittelding ein recht passabler Wurf, dem man auch heute — nach 90 Jahren — noch mit Interesse, ja mit Begehren lauschen kann. Wohl auch deshalb, weil die Wiedergabe eine sehr gute war.

Der exakt taktierende Dirigent Cuderman ist kein Showman, er wirkt beinahe stereotyp und unpersönlich, doch das Ergebnis seiner Leistung offenbart, daß alles an werktreuer Gestaltung schon beim Einstudieren getan worden sein muß.

Die drei Solisten dürften wohl auf der Opernbühne ihren festen und guten Platz haben, verließen sich in dieser Kantate aber allein auf ihre stimmliche Dramatisierungskraft, deren Effekt durch eine ideale Homogenität untereinander noch gesteigert wurde.

- Iščemo SERVIRKO, ne pod 20 let, za poletno sezono (od maja do avgusta).
- Penzion Prešeren, Oberaichwald/Zgornje Dobje 22, 9592
- Loče/Latschach.

VOLNA — VOLNA — VOLNA

iz Anglije, Holandije, Francije! Največja izbira v Wollbar pri Kapuzinerkirche, Celovec/Klagenfurt.

NAŠ TEDNIK izhaja vsak četrtek. Naroda se na naslov: „Naš tednik“, Celovec, Viktringer Ring 26. 9020 Klagenfurt. — Telefon uredništva, oglasnega oddelka in uprave 84358. Naš zastopnik za Jugoslavijo ADIT-DZS, Gradišče 10, 61000 Ljubljana, tel. 22207. Naročnina znaša letno: za tuzemstvo 150.— šil., za Jugoslavijo 150.— din za ostalo inozemstvo 250.— šil. (po zračni pošti 500.— šil.). — Lastnik in izdajatelj: Narodni svet koroških Slovencev — Odgovorni urednik: Nužej Tolmajer, Verovce štev. 2. 9065 Žrelec. — Tiska: Tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu, Viktringer Ring 26.

V Železni Kapli so v soboto odprli slovesno novi hotel „Obir“. Hotel je last Južnokoroške turistične družbe (v kateri je združenih 10 zasebnikov, Zveza slovenskih zadrug, Posojilnica Železna Kapla ter Globasnica — skupno 52 procentov — ter škofjeloška Alpe-tour) in ima 96 postelj ter spada v kategorijo A. Občina je prispevala 500.000.— šil., ker ima hotel tudi sodobno dvorano. Na slovesni otvoritveni proslavi je sodelovalo domače društvo Zarja, navzoči pa so bili tudi konzul SFRJ v Celovcu Peter Zupančič, predsednik Koroške gospodarske zbornice poslanec Baurecht ter predsednik Gospodarske zbornice Slovenije Andrej Verbič.